34.4.A.27.

SIMEONIS

SETHI MAGISTRI

ANTIOCHIAE SYNTAGMA

PER ELEMENTORVM ORDINEM, DE ALI-
mentorum facultate ad Michaelem Du-
cam Imperatorem à Lilio Grego-
rio Giraldo Ferrarienſe o-
lim latinitate do-
natum:

NVNC VERO PER DOMINICVM
Montheſaurum Veronenſem correctum
& penè reformatum.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

BASILEAE
Apud Petrum Pernam,
M. D. LXI.

facultatem habet, & appetentiam exci-tat. Si quis iuſto plus vtatur, exuſtio-nem ſanguinis pariet, & oculorum he-betudinem. Semen genitale minuit, & pruritum affert: eſt inteſtinis viſceri-busq; noxius, confricatus verò denti-bus humiditates, quæ intra eos ſunt, ab ſumit, & humiditates, quæ in ventricu-lo ſunt, liquefacit. Ferunt confricatum pedibus, nocumentum tollere quod ex vini crapula contractum eſt. Præpa-rantur quoque halatia diuerſa, quæ ſto-macho conferunt, de quibus nunc non eſt differendi tempus.

ANNOTATIO.

Halatia quaſi dicat ex ſale confecta, de quibus Pau lus & cęteri omnes Græci medici in Antidotarijs tractant.

Αμπαρ, XIII.

AMpar in diuerſis locis ſcaturit, ſunt enim eius fontis, vt picis, aſphal-ti, & ſulfuris, & rerum ſimilium. Sed e-ius eſt laudatius giluū & pingue, quod

in vrbe quadam Indica Silache vocata, accipitur. Quod verò ſubalbidum eſt in quodam oppido litorali Felicis Arabiæ Sycheon nomine naſcitur. Quod autem deterius eſt, nigrum eſt, & ex piſcibus qui Amparis fontes guſtauerint, colligitur. Vim habet calefaciendi, & humores incidendi: & propterea ſtomachicis medicamentis à quibusdam additur. Cor enim & caput corroborat: & ſi quis à potu eius odorem olfecerit, ebrietatem accelerat: & ſi in vino ponatur, multo magis.

ANNOTATIO.

Nicolaus inter Amborem et Ambram differentiam facere videtur. De Ambore quum Georgius Agricola diffusè loquatur, ipſum videre poteris.

A elementi Finis.

Βόειον κρέας, Bubula caro. I.

BVbula caro multum nutrit, & qui ab ea gignitur ſanguis, moderato craſsior eſt. Propterea his qui temperamento ſunt melancholico, diuerſos & melãcholicos morbos infert. Difficulter etiã cõcoquitur & diſtribuitur, ſed ſi cõcoquatur, abũdè nutrit: & ſi etiam cũ ouilla carne cõparetur, frigida eſt, ſanguinemq́; melancholicũ gignit. Verũtamen huius carnis ius ventris fluxus ex flaua bile compeſcit. Si quis verò eã comedere velit, expetatq́; vel cogatur, eius læſionẽ, quæ futura timetur, ſic moderet̃, cũ aceto, alliјs & ruta intingat: ſolis hæc calidiores ventriculos habentibus confert, & his inſuper qui immoderatè vehementerq́; exercentur.

Βούτυρον, Butyrum. II.

BVtyrum modicè & temperatè calidum eſt, & nutrit: pectus & pulmonem iuuat, ſputumq́; efficit, vt ex his facilè educatur, & ad frigidas & aridas tuſſes confert: ſi verò abundè quis vtatur, ventrem lubricat. Quan-

toq́ꝫ vetuſtius eſt, tanto eſt calidius: & quocunque oleo magis nutrit, facultatemq́ꝫ, quę & digerat & diſcutiat, habet præſertim in tenellis mollibusq́ꝫ corporibus: & propterea parotidas & bubonas illitum ſanat, in puerisq́ꝫ dẽtitionis dolores ſedat. Verumtamen cum in ventriculo ſuperfluitat, nauſeam facit, & appetentiam tollit. Item in ventriculis calidioribus, in flauam bilem conuertitur.

Βερίκοκκα, Armeniaca. III.

BEricocca, facilè corrumpũtur: ſanguis, qui ex his gignitur, nõ bonus eſt. Frigida enim ſunt & humida ſecunda diſtantia, meliorisq́ꝫ ſucci ſunt q̃ rhodacina: ventrem tamen lubricãt, flauamq́ꝫ bilem ſedant, ſi matura non ſint: ſi verò crebrius ſumantur, febriculoſa ſunt: quibus ſi quis vtatur, ante alios cibos edat. Nam ſi poſt alios ſumantur, ſupernatant, ſuáque corruptibili natura, reliqua ſecum cibaria corrumpunt.

Βαλσαμέλαιον, Balſami oleum. IIII.

PAruum eſt huiuſmodi arbuſtum, duobus cubitis minus, propeq; Aegyptum naſcitur, in loco qui nunc ab Aegyptijs, Solis fōs cognominatur: ſed à priſcis Solis vrbs dicebatur. Cum res Aegypti bene ſe habebāt, per Autūni tēpus arbuſtorum horū partes inferiores ferro aperiebātur, ſuccuſq; inde manabat omni oleo viſu ſimilis, quod ideo balſami oleū nominatur. Succus hic aggregatus vaſculis excipiebāt: & id quidē quod ſupernatabat, albū ac tenue erat, & ideo precioſius: quod verò medio loco ſubgiluū et ſupernatāte omnino deterius: fece aūt ad mundādas manus aliaſq; nōnullas curationes aliqui vtebāt, cū reliquis carerent. At verò nōnulli hac ratione probant, quod ferrū eo inunctū, igniſq; admotū incandeſcat, id quod & oleo caphuræ alijſq; dictis oleis accidit: alij quod in aquam datum minimè ſupernatet, ſed ſtatim fundum petat. Et verè hoc quidem: ſed enim quando hæc duo concurrunt, ꝙ

videlicet ferrum candeat & in aqua facilitèr ſubſidat, de eo ſtatim arripe. Eſt enim legitimum & non factitium. Scire autem præterea oportet, quòd dum recens eſt & in proprio vigore ſuper aquam enatat, ac tum ita probatur. Linteo in eo irrigato, ac poſtea ſublato à linteo totum recedit, non colorem ſed odoris dũtaxat, ſuauitatẽ illi relinquẽs. Hoc igitur quod non eſt adulteratum ac factitium multis affectibus conuenit. Nam cum muliebri lacte ſi detur his qui venenũ ſumpſerunt, & læſis dente ſerpentis, & præſertim ſcorpionum, ſubuenit, ſi eo ictus perũgatur. Ac per ſe quidem aiunt calculos frangere, & mulieribus, quæ concipere nequeunt, ad conceptionem facere ſuppoſitum vel potum. Pleriq; autem hoc, quoniã rarum eſt & iuuentu difficile, vuluę tantùm imponunt, & prodeſt, & arte quadam ſubtus fumigant. Confert ad ſanguinis fluxum, ad comitiales, & ad aurium dolores ex frigore & ad alia.

ANNO-

ANNOTATIO.

Oleum balſami ſimplex eſt: ſuccus balſami, alia olea igni admota quæ ardent, ſunt oleum picis, & oleum penæ, & oleum ſulfuris & cetera eiuſmodi.

Βασιλικὰ τὰ ὤκιμα, Baſilica id eſt Ocima. V.

OCima, modicè calida ſunt: olfacta, caput & cor iuuãt. Si verò aqua irrigentur, humidiora fiũt, & ſomnium conciliant. Semen eorum, cardiacis affectibus ſuccurrit, & mœrores ex atra bili ortos ad hilaritates & lætitias conducit.

Βρῶμος, Auena. VI.

AVena frigefacit & adſtringit: ſummè prodeſt ĳs, qui difficulter meiunt, quiq; morbo choleræ officiũtur magis. Aſsimilis quidem eſt ptiſſanæ quantum ad exhibitionem.

Βαλάνια, Glandes. VII.

GLandes, difficilis ſunt cõcoctionis, & valde nutriunt, ſed tardi ſunt tranſitus, crudoſq; humores gignunt: proptereaq; eorum vſus deuitari præcipimus.

βούγλωσσον, Bugloſſon. VIII.

BVgloſſon vrinam proritat, & ſitim ſedat: ad iecoris diſpoſitiones huius caules, ſi cocti vel crudi edantur, faciunt. A viatoribus ex eo conficitur zulapion, quod valde vtile eſt.

ANNOTATIO.

Ex Bugloſſo zulapij compoſitio in Actuarij & Nicolai Myrepſij Comment. legitur.

B elementi Finis.

γέρανος, Grus. I.

GRuum carnes, calidæ ſunt, ſiccæ & fibroſæ, & ideo poſt duos dies quàm iugulatę fuerint, eas edere oportet, ſanguinem quidē gignunt moderato craſsiorem, magisq́ melancholicum. Harum verò ius, vocē clarificat, & ſemini genitali adijcit. Sunt qui tradant, ſi horum medulla, & fel cum zambaceleo miſceatur, memorię lapſui prodeſſe. Sunt & qui harum etiam felle ad oculares diſpoſitiones vtantur. Sedenim & oleaginoſum illud, quod, cum coquuntur hæ, ſuperfluitat, ſi auribus

121
bus inſtilletur, ſurditati mederi creditur. Tum & harum pinguedinem aceto ſcyllitico exceptam, in balneo ad lienis duritiem conferre. Hoc autem volucris genus, omnē terrarum orbem peragrat, nec diu in eadem regione permanet.

ANNOTATIO.

Zambaceleon, eſt oleum Iaſmeleon, ab Aetio, & Nicolao Myrepſio deſcriptum, quod à Saracenis Zābacinum, ab Italis oleum Ieſminum vel oleum Gelſeminum dicitur. Nam Zambaca, Ielſema ſunt: quæ paßim in hortis oriuntur.

γάλα, Lac. II.

LAc ex tribus ſubſtantijs conſtat: ex ea quæ ſeroſa eſt, quętenuis eſt & abſtergit, vētremq́ꝫ ſubducit, ſi quis ipſam per coctionē ſeparet ex caſeoſa, quæ craſſior eſt, & ventrem ſiſtit, & ex butyroſa. Lac ergo omne, quod plus ſeri continet, melius eſt: quod verò plus caſei habet, noxium eſt. Nam in iecore & liene obſtructiones facit, calculósque gignit. Si autem lac calculis ignitis immiſsis coctum

fuerit, optimum ſit medicamentum, quod ad dyſẽterias, & ad ventris acres fluxiones facit. Phthiſesq́ iuuat, & hecticos ſiccasq́ tuſſes. Morſus etiam ex veneni potione, & qui in vrinæ meatu fiunt, compeſcit. Lac autem optimum eſt ex ſano animali, non nimis pingui, nec nimis macilẽto, quodq́ recẽs mulctum ſit. Quanto enim poſt emũctionem diutius ſteterit, tanto deterius fit, & ab optimo deficit. Oportet quoque lac modicè dulce eſſe & reliquorum ſaporum expers. adhæc & album eſſe. ad oculorum item acres fluxiones conuenit. Corpus etiam humectat, ſi probè concoquatur, bonumq́ habitum ideo facit, pulmoniq́ & pectori vtile eſt. Vẽtriculum autem lædit præſertim humidum, & caput: vt ait Hippocrates. Lac caput dolentibus exhibere, malum, facilè enim alteratur. Verùm in ventriculo ſæpe coagulatur. Offendit præterea dentes & gingiuas, atque idcirco qui dentium debilitate laborant, poſt acceptum lac, os ipſum melicrato, cum vino colluere oportet.

γογγύλια, Rapæ. III.

RApæ, calidæ ſunt ſecunda diſtantia, & humidę prima: ſatis nutriũt, & lotium cient; inflant & genitale ſemen gignunt, fauces ac pectus leniunt. His ſi frequentius vtamur, craſſum gignunt humorem iecurq́ obſtruunt. Venerem nec ſiſtunt nec ciunt: ſi cum aceto & ſale edantur, appetentiã ſuſcitant. Horum verò ſemen contritũ & abundè hauſtum Venerem excitat. Tradunt quòd ſi quis hoc ipſum ſemẽ cum calamentho & lemnia commiſtũ ſumat ac vtatur, nec veneno nec venenati morſu eo die lædetur: quodq́ his qui ingenium morbis laborant appenſum, peculiari quadam proprietate medetur.

γάρος, Garus. IIII.

GArus, calidus eſt prima diſtantia, ſiccus verò ſecũda, pituitamq́ & craſſos humores incîdit, mediocriterq́ ventrem cit, eius excrementa expellendo: verùm ſitim facit, qua cauſa ſiticuloſos id cum aqua roſacea permiſcere oportet, Nonnulli etiam garo

vtuntur ad ea quæ extrinſecus putreſcentia ſunt vlcera.

ANNOTATIO.

Garo Galli Oceani litora incolentes, & Græci, qui ſub Turcarum imperio vitam ducunt, noſtris temporibus vtuntur, vt Rondeletius & Geſnerus aſſerunt.

γλήκων, Pulegium. V.

PVlegium, attenuat & calfacit ſatis: quapropter quæ humida & craſſa in pectore ſunt, quæq; in pulmone humida ſunt & glutinoſa, ſanat, &, vt expuentur, facit. Cit & mulierum menſes vino albo decoctum, ſi vinum illud calidum & merum bibatur. Coxendice præterea laborantes, cæteraq; membra refrigerata exterius cataplaſmatis modo impoſitum, iuuat.

Γ elementi Finis.

Δορκὰς, Caprea. I.

CAprearum carnes melioris ſucci ſunt, quàm cęterorum agreſtium animalium, & ad humanum corpus quandam habent familiaritatem: humidisq; & multa excrementa ha-

benti-

bentibus corporibus proſunt. Item morbis colicis & comitialibus, ſed ven trem morantur, & neruis ſiccitatem inducunt.

Δαμάσκηνα, Damaſcena. II.

DAmaſcena, frigida & humida sũt ſecunda diſtantia: iuuant habentes ventriculum calidum & aridum, ventremq́ʒ ſua humiditate, & glu tinoſitate ciunt, præſertim qui ſatis nigricant, ſtomacho verò minimè conferunt: at ſi arefacta ſint, non adeò lædũt, inappetentiam tamen faciunt, & capitis dolorem, pituitoſis præſertim: & nõ valde nutriunt. Damaſcena quidẽ alba difficulter cõcoquũtur, minusq́ʒ ventrẽ ciũt: quę verò lutea ſunt & magna, craſ ſum humorẽ gignũt, et difficilius q̃ cætera cõcoquuntur. Oportet verò ante reliqua cibaria ea ſumere: quę aũt auſte ra ſunt & acerba, ac immatura, ventrem morãtur. Damaſcenorũ aũt ius, ſi potetur, ardentes febres & inflãmationes le nit & iuuat. Gingiuarum quoq́ʒ exanthemata, ſi ore contineatur, ſanat, malam inſuper temperaturam calidam

ventriſq; retentionem: ſuccus autem arboris eius, cum ſubtilium partium ſit extenuat & ſcindit: atq; ideo plerique aiunt, ſi cum vino bibatur, calculos frangere. Pulmonem etiam & pectus iuuat, lienē verò lædit. Succus hic quidem melior eſt, qui ex vetuſta arbore gignitur.

Δαυκία, Daucia. III.

DAucia, calida ſunt ſecunda diſtātia, humida verò prima. Hęc multo minus nutriunt quàm rapa. Lotium ciunt & Venerem, inflant & difficulter concoquuntur: præſertim ſi cruda edantur. Venerem proritant, menſes prouocant: verùm non ſatis bonum ſanguinem gignunt. Seroſum genitale ſemen reddunt, renes calfaciunt. Quæ autem rubra ſunt luteis ſunt meliora: ob eam autem quam habent caliditatem, moderatamq; acredinem: humores etiam craſſos attenuant, quāuis craſſiorum partium exiſtant. Horum quidem ſemen diureticum eſt & plurimum, menſeſq; educit, cum melle ſumptum. prodeſt etiam, vt quidam exiſti-

mant

mant, quadam peculiari proprietate crurum doloribus, ſed veſicæ officit. Conficitur autem ex his & melle, Daucomel, ſicuti ex roſis Rhodomel: & acria in eo condimēta immittuntur, & inde fit calidius faciliusq́; cōcoquitur, & iecori frigiditate ſuccurrit, flatusq́; diſcutit, ſimulq́; genitali ſemini adijcit.

ANNOTATIO.

Daucia à Veronenſibus Carotæ vocantur.

Α elementi Finis.

Ἔλαφος, Ceruus. 1.

CEruorum carnes, mali ſucci ſunt & difficilis concoctionis, & bilem atram gignunt. Oportet autem eas, quæ capiuntur æſtatis tempore euitare, quòd videlicet eo tempore viperis ac ſerpentibus cerui veſcantur: atq; ideo ſiticuloſi fiunt. At hi ſuapté natura norunt, quòd ſi aquam ante illarum concoctionem hauſerint, intereunt, propterea ſitim tolerant, eáque ſummopere incenduntur. Ceruorum igitur carnes eo anni tempore ſumptę, viroſæ ſunt, ac valde noxiæ: & idcirco

cauendum, ne eis æſtate veſcamur: per hyemē tutius ſumuntur, meliusq́ꝫ cōcoquuntur propter interiorem caliditatē. Sed ſi probè non digerantur, craſsū ſuccum gignunt, iecurq́ꝫ & lienē obſtruūt. Quinetiā dicitur, ſi crebrius & ſine modo ſumātur, corpus tremulū & infirmū efficere. Medulla verò & pingue ceruorū, durities carcinomatum, ſi ſuperponatur, emollit. Cornu autem ceruorum frigidum eſt & ſiccum, quo domos ſuffiunt quidam, vt ſerpentes pellant & ad ſtrangurias, & obſtructiones vtuntur, & ad pellendos è ventre lumbricos. Verumtamen pulmonē lædit. Ferunt etiā ſi difficulter patienti adhibeatur, iuuamentum præſtare. Sanguis verò ceruinus deſiccatus, & tritus ſumptus, à venenatis beſtijs morſos iuuare dicitur. Si autē cerui genitale, deſiccatum, & lima in ſcobem redactum, cum vino potetur, morſibus viperæ ſuccurrit.

Ἔριφοι, Hœdi. II.

HOedorū carnes facilè concoquuntur, & modicè nutriunt: ſanguinemq́ꝫ tenuem, & humidum gignunt,

calidas

calidas etiam ſiccasq́ temperaturas iuuãt. Sunt verò meliores, meliorisq́ ſucci, qui nec nimis tenelli ſunt, nec nimis natu maiores. Nam qui ſex menſes excedunt, non hœdi propriè, ſed capellæ vocantur. Rufi autem & glauci, cæteris meliores ſunt: ſed colicis morbis nocent. Aiũt quoq́, quòd ſi pulmo eorum, ante potum edatur, ea die temulẽtiam auertere.

Ἐρέβινθος, Cicer. III.

CIcera rubra, calida ſunt, & humida prima diſtantia, & difficulter concoquuntur, & ſuperfluitates gignunt, Veneremq́ ſtimulant, ac magis, quàm fabæ nutriunt: aperiunt, & menſes educunt, ſalſaq́ ſimul & dulci qualitate prædita ſunt; ſed ſalſugine quidem ventrem ciunt, dulcedine verò lotium: inflationes quoq́ faciunt, & lac gignũt abſterguntq́. Nigra verò cicera ob eorũ efficaciam, medicamenti vim habẽt, magisq́ lotiũ ciunt, & frangũt calculos renũ & veſicę, quod alia legumina nulla vt cicera ęquè faciũt, & præcipuè nigra & parua: & eo etiam magis eorum ius,

quod tamen veſicæ vlceribus ſupra cæ tera legumina officit. Cicera verò rubra, calidiora ſunt quàm alba, & craſsiores partes habent. Cicera vtiq; cuncta, ciunt lotium, infuſaq; noctis vnius ſpacio in aqua, & aqua illa epota, lumbricos eijciunt. Sed qui ſumpſit, ſex horas ieiunet, oportet: ſi cataplaſmatis more parotidibus imponatur, earũ tumores emolliunt, atq; diſcutiunt. Farina inſuper eorum acetoſubacta, illitaq;, ſcabioſas diſpoſitiones ſedat: eorum etiam ius, ictericos iuuat, lotium album reddit. Oportet verò neq; ante cibum neque poſt, his vti, ſed in medio. At ſi cicera nigra, cum raphano & apia coquantur, iusq; illorum cum oleo amygdalarum ſumatur, renum & veſicæ calculos admodũ purgat: ſi verò cum faba in cibis ſumantur, bonam corporis habitudinem & pinguem carnem faciunt. Dicitur & hoc de ciceribus, ſi quis podragicus cicera nigra coxerit, donec diſſoluta fuerint, cumq; pari mellis deſpumati menſura admiſcuerit, & tres dies continuos ſingulis diebus libram vnã ſumpſe-

ſumpſ erit, multum iuuari. Viridia verò cicera inflant, difficulterq́ concoquuntur, malumq́, vt quidam aiunt, colorem inducunt.

ANNOTATIO.

Cicera Arietina, alba, & nigra in colore, in quanto magna et parua, reperiuntur. Cicera Orobea, alba & nigra, & magna et parua, inueniuntur.

Ἐλᾶαι, Oliuæ. IIII.

OLiuæ quæ maturæ ſunt, tẽperatè calidę ſũt, nõ maturę verò, adſtringẽtes, & frigidæ & ſiccæ ſunt: ventrem roborant, aluũq́ ſiſtunt, at pulmoni noxiæ. Nigræ verò & maturæ facilè corrumpuntur, ventriculóque ac oculis noxię: tum etiam veſicę. Calidæ temperaturæ ſunt, & ad ſiccum magis inclinant. Colymbades verò quæ dicuntur, frigidæ ſunt, & ſiccæ, quæ ſi cum garo ante cibum ſumantur, aluum proritant. Sunt qui tradunt, quòd ſiquis olearum iure domicilium inſperſerit interituras in eo pulices, eóque magis, ſi nonnihil cumini agreſtis triti commiſtum fuerit. Oleæ nõ plus CCC ſtadijs procul

à mari proueniunt, & ideo quæ hoc longiore interuallo à mari ſunt regiones, oleis carent.

Ελαιον, Oleum. V.

OLeum, mediocriter calidum eſt, magis humefaciens: immaturũ verò, quo magis adſtringit, eo magis frigefacit: quod autem elutum eſt, minus mordicat. Vetuſtum quoq; quo vetuſtius eſt, tanto calidius eſt, & magis diſcutit, eoq; maximè ſi à principio tenuium partium fuerit, quod cognoſcitur ſi purum eſt & perſpicuũ, & ſi eius modica pars maximã corporis partem perungat, & facilè ab eo imbibatur. Dignoſcetur verò caliditatis & frigiditatis olei quantitas guſtu: quod enim dulce eſt, mediocrem caliditatem habet: quod autem adſtringit, frigidũ eſt, tale autem ſtomacho bonum eſt. Fex verò olei, calida eſt & ſicca, & vtilis eſt inflationibus & ventoſitatibus ſplenis, ſed pulmoni noxia. Si quis autẽ velit oleo ſaporem & guſtum amygdalini, & piſtacini indere, is, dicũt, cum a-

quæ

127

quæ triplici parte oleum feruefacito, amygdalaq́ vel piſtacia trita inijcito, tandiuq́ decoquito, donec ipſa aqua igne abſumatur: tunc enim rei iniectæ qualitatem oleum ſumpſerit.

E elementi Finis.

ζεὰ, Zea vel Spelta. I.

QVæ Zea appellatur, facultatem habet proximam tritico, mediā quodam modo exiſtens inter ea, quæ calefaciunt, & frigefaciūt. Leuiter autem exiccat: eſt verò facilis concoctionis, boniq́ ſucci, uim etiam emplaſticam habet.

Ζίζυφα, Zizipha vel iuiubæ. II.

ZIzipha, cōmenſum quendam habent humiditatis, & caliditatis. Proprietatem verò habent ſedandi ſanguinis acredinem. Bonū etenim ſuccum gignunt, & euacuāt quod ſeroſum eſt in ſanguine. Facit ad tuſſes eorum decoctum, & ad ſpirandi difficultates, pectusq́ & renes ac veſicam. Meliora quidem ſunt Zizipha quę maiora

ſunt, qualia ſunt Ediſſena. Sedant etenim hæ acrium humorum vomitum: Verùm difficilis ſunt concoctionis, & lieni officiunt: quamobrem ſatius eſt eorum vti decocto.

Ζιγγίβερ, Zingiber. III.

Zingiber, calidum eſt in tertia diſtantia, humidum verò in prima. Vim habet aperiendi, & cibaria concoquendi: Venerem ſtimulat & flatus diſcutit, hebetudini viſus, quæ ab humiditate prouenit, prodeſt, vnde & acutè videre facit. Facit & ad ventriculi frigiditatem & iecoris, & ſimul ad glutinoſos lentosq́ humores.

Ζυλάπιον, Zulapion. IIII.

Zvlapion mediocri quadam temperatura eſt, vergit tamen ad frigiditatem. Conuenit in febre ardenti, non ſolùm ex flaua bile, verùm etiam ex pituita: facit & ad calidos ventriculos, & ad ſcabritiem, & aſperitatē faucium. Cum aqua verò frigidiſsima ſi propinetur, vexatis agitatisq́ ardenti febre, plurimum opitulatur: ventriculumq́

128

lúmque roborat, & inteſtina, & intemperatam menſtruorum fluxionem cohibet.

ANNOTATIO.

De Zulapijs Actuarius & Nicolaus Myrepſius diffuſè pertractarunt. Per Zulapium, Hydrozulapium, Sethi intelligit.

Z elementi Finis.

Ἡδύοσμον, Mentha. I.

MEntha, calida eſt in tertia diſtantia, ſicca verò in ſecunda, & domeſtica magis quàm ſylueſtris aliquam humiditatem habet. Iuuat quidem hepar frigidum, & ventriculum, & ſtomachum corroborat, & concoctionem facit. Sedat quoq; vomitum, & ſingultum. Prodeſt etiam ſtomachi vellicationibus, & appetentiam ſuſcitat, & flatus diſcutit. Lumbricos interimit, & menthę maximè ſylueſtris ius, & Venerem incitat. Aperit præterea iecoris, & ſplenis obſtructiones. Verùm hac veſci non oportet ad ſatietatem: quoniam ſanguinem extenuat, ſeroſumq́;

facit, ipſumq́ in flauam bilem facilè vertit. Tum quæ maximè tenuis eſt ſanguinis portio, ad hoc vt diſcutiat, facilè præparat: quæ verò craſſa & melancholica eſt, vt in corpore relinquatur, efficit. Atq́; idcirco eos, qui flaua bile tentantur, ab ea abſtinere oportet. Arida autem & trita & poſt cibum ſumpta, facit ad concoctionem, tum etiam ſpleneticos ſanat, ac difficulter patienti ſuccurrit cum vino hauſta. Ferunt etiam quòd manſa ſit ophtalmia oculis laborantibus impoſita remedium, quodq́; eius decoctum abſorptum, illico eos ſanet, qui ex faucibus ſanguinem eijciũt. Huius verò ſemen, ventrem purgat, & pulmonem lædit.

H elementi Finis.

Θρύμβος, Thymbra vel Satureia. I.

THymbra, calida eſt & ſicca in tertia diſtantia, vim habet attenuandi pituitam, flatúsque diſcutiendi, & viſum his acuit, qui ob humiditatem illum hebetiorem habent, cibique

con-

129

concoctionem parat. Sæpius & pituitam euacuat: poſtq; eius euacuationẽ rurſus ventrem ſiſtit. Et quoniã faculta tem habet vt cõcoctionem iuuet, ideo hanc quidam cibarijs his immiſcent, qui difficulter concoquuntur. Hæc nõ modò diſſipatrix eſt flatuum: ſed & eos prohibet ne gignantur in ventriculo, & inteſtinis: educit & mulierũ menſes. Huius etiam decoctum, lumbricos & tineas eijcit. Dẽtibus ſi pertundatur mandeturq;, dolores dẽtium, qui ſunt à frigore, ſedat. Obeſt verò buboni, bilemq; flauam gignit, & atram, ſi quis ea nimis vtatur. Sæpenumero etiam in renibus calculos concreſcere facit.

Θύννοι, Thynni. II.

Tynni, craſsi ſucci ſunt, & difficulter concoquuntur, malumq; ſuccum gignunt. Tradunt quòd ſi genæ thynni ſanguine perungantur, linianturq;, prohibere barbæ ac pilorum exortum.

Θ elementi Finis.

ἰχθύες, Piſces. I.

PIſces omnes, frigidæ ſunt & humidæ temperaturæ. Qui verò in petris ac ſaxis paſcũtur, aliјs piſcibus meliores ſunt. Probè enim concoquuntur, & boni ſucci ſunt, mediocriterque humectant: quoniam duram carnem non habent. Secundi verò ab his ſunt in ſucci bonitate pelagij, hoc eſt, qui in alto mari verſantur, vel vbi flumina in mare immittuntur. Qui in cœno & paludibus nutriũtur, mali ſunt: ſigna, quę piſces boni ſucci eſſe oſtendunt, ſunt mollem carnem habere, ſquamatam, non glutinoſam, non male olentem, neque nimis pinguem, & quæ non in aere confeſtim alteretur, corrumpatúrue. Prꝑterea & quę guſtui ſuauis ſit, ac cute tenui. Huiuſcemodi enim piſces & probè concoquuntur, & bonũ gignunt ſanguinem. Tametſi ſanguis qui ex omnibus piſcib. gignitur, tenuior eſt, quàm qui de terreſtribus animalibus eſt: proſunt verò iam demonſtrati piſces ocioſis & non exercitatis hominibus, imbecillibus & qui è morbo conualeſcunt.

Nihil

Nihil enim aliud tam bene valetudinē tuetur, quàm bonus ſanguis. Piſces autē qui in fluminibus puris & lympidis paſcuntur, boni ſucci ſunt. Hi ſicuti qui in turbidis, & in quæ cloacæ cæteræq́ inutiles materiæ influunt, mali ſucci ſunt & ventriculo noxij. At qui in non ventoſis locis degunt piſces, non boni: & ſiquidē marini, his plus. Qui verò paluſtres ſunt piſces accœnoſi, limoſiue plurimā habent humiditatē. Et marini quidē piſces melius concoquūtur, ſed difficilius diſtribuuntur: fluuiatiles verò difficilius concoquuntur, ſed melius diſtribuuntur. Conferunt quidem piſces his qui flaua bile redundant, pituitoſos verò lædunt, & qui molliores laxioresq́ habent neruos, & præcipuè hyeme: & qui in frigidis viuunt regionibus. Parui autem piſces, qui in aqua pura & fluēte per terram rubram, glareoſam, arenoſamq́ verſantur, vtiles ſunt & probi: qui verò maiores ſunt, & cetacei, difficulter concoquuntur, & craſsioris ſunt humoris, & ſucci. Qui piſcium nutrimento non aſſueti fuerint, eo valde læ-

duntur, ſitimq́ inducunt, quanuis frigidi, & humidi ſint, hocq́ magis his accidit, qui ventre ſunt biliosiore. Ius quod ex ſaxatilibus fit piſcibus, ventrem cit. Saliti piſces, calidi ſunt & ſicci, craſſoſque humores incidunt & extenuant, et magis, ſi boni ſint ſucci. At qui dura carne ſunt, cum ſaliti ſunt, maiore præditi ſunt malitia. Sunt qui tradant cauendũ eſſe à ſalitorum piſcium vſu, poſtquàm vena alicui inciſa eſt: alphos enim & ſcabiem ſæpenumero gignunt.

ἰσχάδες, Caricæ. II.

CAricæ, calidæ ſunt in prima diſtãtia, pectus iuuant, & ad tuſſes faciunt, lotiũ ciunt, ſatisq́ nutriũt. Corporis etiam bonum habitum & parant & faciunt: & ſi ante cibos ſumantur, ventrem ciunt, ſed niſi celerius tranſeant, non bonum ſanguinem gignunt. Propterea ſi ad ſatietatem vſque crebro ſumantur, ſcabiem gignunt, & pruritum. Cibus autem probus eſt, & aduerſus venena medicamentum, ſi cum nucibus vel amygdalis edantur. Renes

etiam purgant, & iecur & lyenem deobſtruunt: ſed calefaciunt, ſitímq́ue inferunt: & his, qui calidioris ſunt temperaturę, bilem flauam generant. Qua ex re qui huiſmodi ſunt temperatura, ſtatim poſt debẽt bibere, oxyſaccaron, ſed in oxyſaccari ebullitione, hyſſopum concoquatur. Sanant inſuper & longas tuſſes, & pectoris vitia. Si verò ſuper parotidas & cæteros abſceſſus imponantur, emolliunt & digerunt, & præſertim in his, quibus ſunt carnes molliores: at ſi cum fœno Græco & aceto ſuper podagricorum pedes ponantur, non parum conferunt.

Ιντυβον, Intybum. III.

INtybum, frigidum eſt prima diſtantia, & humidum eadem diſtantia, ſtomacho bonũ eſt, ſi quis cum aceto vtatur. Coctũ autem, aluũ ſiſtit, aperiendíq́ue vim habet vt nullũ aliud olus. Sanguinis feruorem ſedat, & iecinoris inflãmationes diſcutit, ictericum morbũ iuuat, & ſua quadam proprietate, iecur corroborat, & confirmat: ſomnum modicè inducit. Tradunt verò quidam

poſt ſanguinis miſsionem per venam, vel per cucurbitulas, cum aceto ſi quis vtatur, ipſius iecinoris ſanitatem conſeruare. Veneris quoq; ſtimulos retundit: ſemenq; ijs genitale minuit, qui frigidam habent temperaturam. Eſt inſuper vtile cum ſanguis excreatur. Huius deniq; decoctum valde iecori vtile eſt. Semen verò, febres ardentes ex flaua bile factas diſijcit, at ſpleni nocet.

ἴα, Violæ. IIII.

VIolæ, frigidæ ſunt prima diſtantia humidæ verò ſecunda, proſunt quidem doloribus inteſtinorum, nocēt verò cordi. Dolores capitis qui fiunt à flaua bile ſopiunt potæ & odoratæ, ventrem quoque mouent: & quam in eo inueniunt flauam bilem educunt: caput quoque ſiccum humectant, calidúmque refrigerant ſuo odoratu, & ſomnum inducunt, humida verò capita, grauedine afficiunt. Harum autem decoctum, quæ puerulis fiunt cynanchæ & comitiales morbi, ſanat. Si verò capiti virides cataplaſmatis modo imponan-

ponautur, mirandum in modum ſuo odore inficiunt. Ex his autem confectum oleum, ſimlis eſt facultatis: nam refrigerat & humefacit. Quidam inſuper dicunt, quòd ſi quis in balneo ante ſudorem eo perungatur, nunquam eũ in corpore habiturum exanthemata vl ceraq́. Eſt etiam vtile ad capitis dolores in febre ardenti, ſi odoretur vel illinatur. Conficitur prætere a ex his ſaccharum violaceum, & zulapium violaceum, quibus ad pulmonis & pectoris imbecillitates vtuntur.

I elementi Finis.

Κυδώνια, Cydonia. I.

CYdonia, frigida ſunt prima diſtãtia, ſicca verò ſecunda: ſtomachũ adſtringunt & corroborant, ven trem morantur ſi ante cibum ſumãtur: vrinam prouocant: ſi verò ad ſatietatẽ edantur, difficilis concoctionis fiunt. Quæ dulcia ſunt minus adſtringunt: quę autem acida, magis: vomitum cõpeſcunt. Si verò poſt cibum ſumantur

ventrem ciunt: quibus verò vis ventris retentrix imbecilla eſt, expultrix verò valida, eo magis ante cibum ſumant. A potu autem, ſi dentibus mandentur, ac tractentur, vini vaporem ad caput diſtribui non ſinunt. Si qua verò (vt fertur) pręgnans crebrius cydonia mala comedat, filium faciet ingenioſum ac induſtrium. Quòd autem fit ex his cydoniatũ nuncupatum, ſtomacho bonũ eſt, & iecur confirmat ac corroborat.

Κεράσια, Ceraſia. II.

CEraſia, frigida ſunt & humida, maliq; ſucci, ventrem ſubducunt, ſtomacho parum idonea, humidum ventriculum lædunt, præſertim cũ matura non ſunt. Sed calidis & ſiccis ventriculis & temperaturis proſunt. Gummi autem arboris cum vino ſumptum, calculoſos ſanat.

Καναβουρὸς σπέρμα, Canabis ſemen. III.

CAnabis ſemen eſitatum, idem ferè nocumentum affert, quod coriandrũ. Si enim immodicè edatur, vt illud deſipere facit. Folia verò ari

da, vti

da,vti farina pota, aut magis ſi pro potione horum farina mandatur, ebrietatem quandam admirabilem, & ſenſus priuationem,deuoranti inducit: apud Arabas hæc eſitatur pro vino, & inebriat: deſiccat verò ſemen genitale vt caphura.

Κάρυα, Nuces. IIII.

NVces virides quidem ſi ſunt & recentes, calidæ prima diſtantia reponuntur: quæ verò ſiccę ſunt,ſecunda diſtantia calidæ cenſentur. Virides etiã ventrem ciũt. Et ideo quidam ante cibũ cum ſireo comedunt:concoquunt etiam melius ꝙ amygdala:aridę autẽ ſi edantur, in ore inflammationes, & vlcera efficiũt. Stomacho quidẽ meliores ſunt, ſi cũ caricis edantur. Ferunt etiam, qui eſitauerit nuces cum caricis & ruta ante reliquos cibos,à mortifero medicamẽto magnopere lęſum nõ iri. Cõcoquuntur inſuper nuces probè in vẽtriculis frigidis,in calidis verò potius alterant,ac in bilioſũ humorẽ vertunt: faucium præterea & capitis dolorẽ afferunt,& tuſſes augent. Ante alios cibos

ſumptæ, vomitus ſunt effectrices: ſi ad ſaturitatem edantur, ventris lumbricos educunt, & ad dentium mordicationes lancinationéſue vtiles ſunt.

Κολόκυνθα, Cucurbita. V.

CVcurbita, frigida eſt & humida ſecunda diſtantia, ſed probè concoquitur, ſucciq́ꝫ boni eſt, parum verò nutrit: ſitim ſedat, lotium cit & vẽtrem, calidisq́ꝫ & ſiccis tẽperaturis prodeſt. Vẽtriculi quoq́ꝫ & iecoris inflãmationes ſedat, pituitoſos verò lædit, & ad colicos affectus propenſos. Si verò humores in ventriculo repererit, ab his corrumpitur, & mali ſucci fit. Veneris appetentiam obtundit, ſemenq́ꝫ genitale minuit, & ſanguinem tenuem gignit: pectori verò & pulmoni, & veſicæ prodeſt. Succus quidem ramentorum eius ſuper aures cum roſaceo poſitus, prodeſt earum inflammationibus: tota verò cataplaſmatis modo adhibita, calidas inflammationes refrigerat.

Κάσανα

Κάςανα, Caſtaneæ. VI.

CAſtaneæ, calidæ & ſiccæ ſunt prima diſtantia, multumq́ corpus nutriunt, tardè tranſeunt, & difficilè concoquuntur, craſſumq́ humorem, & capitis dolorem faciunt: flatuoſæ ſunt & ventrem ſiſtunt, ſed ſi torrefiant vel deſiccentur, multum nocumenti deponunt.

Κράμβη, Braſſica. VII.

BRaſsica, calida eſt & ſicca prima diſtantia, malumq́ ſuccum & melancholicum creat, oculorum aciem hebetat, & per contraria ſomnia, ſomnium perturbat: ſuccus verò eius purgat: corpus autem eius, ventrem ſiſtit. Propterea cum humidum vētris ſuccū deſiccare volumus, cum modicè cocta fuerit, primam aquam abijcimus, & in alteram calidam feruētemq́ inijcimus. Nihil enim frigidi, nec aeris, nec aquæ quæ bis coquitur, tangat, oportet. Braſſica quidē æſtiua, peioris ſucci eſt, quàm hyberna: lotium cit, lumbricos tollit, & quæ ex vino fit, crapulam ſedat. Fertur

& humiditatem comparatam oculorũ hebetudinem ſanare: at ſi cum pingui carne coquatur, plurimam læſionis partem amittit. Flos eius quadam ſuà proprietate genituram, ſi ſuper vuluam imponatur, corrumpit, fœminasq́ concipere non ſinit: pulmonem verò lędit. Proditum quoq́ eſt, ſi ante cetera cibaria ſumatur, temulentiam prohibere: & eius ſuccum cum melle ſumptum, voces ex aliquo accidenti amiſſas magnificè iuuare: & ſi vulneribus imponatur ea conglutinat, malignaq́ vlcera induratasq́ inflammationes ſanat.

Κονάϱια ἤτοι ςϱόβιλοι, Pinei Nuclei. VIII.

PInei Nuclei, calidi ſunt ſecunda diſtantia, ſicci verò prima: abundè nutriunt, & craſsioris ſucci ſunt: difficulter concoquuntur, caputq́ grauãt, & bonum ſanguinem gignunt: leniunt quoq́ quæ ſunt in thorace aſperitates: & veſicæ vlceribus proſunt, & acredini quæ in ventriculo & renibus fit. Faciunt & ad tuſſes veteres, & pulmonis

nis humidos affectus & empycos. Qui his cum melle vel vua paſſa vtuntur, eos reddunt facilioris concoctionis, & ad genitale ſemen vim addunt. Proſunt & his qui ad tremendum procliues ſunt.

Κίναρα, Cinara. IX

CInara, mali ſucci eduliũ eſt, & præſertim cum dureſcit: & ex ea quidẽ melancholicus humor, ex ſucco autem, qui in ipſa eſt, tenuis ac bilioſus gignitur. Quare ſatius eſt, ſi opus fuerit, recentiores cinaras edere: ſed & harum interiores partes: quoniam reliquorum magis teneræ ſunt.

Κίτρα ἃ καὶ μῆλα μηδικὰ ὀνομάζονται, Citra quę & mala medica vocantur. X.

CItrorum quidẽ cortex, calidus eſt & ſiccus tertia diſtãtia immẽſa: caro autẽ frigida et humida prima. Quod autẽ intus eſt, acetoſum, frigidũ & ſiccũ tertia. At verò ſemen, calidũ & ſiccũ ſecunda. Caro quòd difficulter cõcoquit̃ craſſamq; pituitã gignit: propterea cũ

melle conſueuit eſitari. Cortex autem ad cibationum concoctionem facit, & ad melancholicum humorem, & quæ ex eo fiunt, triſtitias. Stomacho quoq; bonus eſt, ſi quis eo modicè vtatur: cũ autem præter modum ſumitur, difficulter concoquitur. Qui verò cum melle & condimentis paratur, diacitrion vocatus, ventriculum calefacit, & eius humiditatẽ abſtergit, & cibos concoquit: qui verò ſine condimentis pręparatur, difficulter concoquitur. At ſemen, medicamentum eſt contra venena, & venenatorum morſus, præſertim ſcorpiónum, & potum & ſuper poſitum. Menſes etiã educit, fœtusq;, qui in vtero sũt vt abòriantur, efficit. Acetoſum autem quod in his eſt, flauam bilem ſedat. Mirum quid eſt, ſi panis calidus ſuper citria ponatur, ſtatim putreſcere facit. Ferunt etiã quòd qui eo per noctem vtatur, oculorum obliquitatem contrahit.

Κάρδαμα, id eſt Naſturtium. XI.

CArdama, calida ſunt & ſicca, craſſosq; humores & pituitoſos ſcindunt. Propterea medicamentis, quæ

136

quæ aſthmaticos iuuant, miſceantur, nã vehemẽter calefaciunt. Sed horum ſemen ad hos effectus validius eſt. Tradunt quidam, eum qui cardamum eſitauerit, ſenſu ac mente acutiorem fieri, Veneriſq; appetentiorem, & ſuccum eius dentium dolori mederi.

Κάππαρις, Capparis. XII.

CApparis, calida eſt & ſicca ſecunda diſtantia. Conſtat verò ex varijs diuerſiſq; qualitatibus, amara videlicet, qua abſtergit, purgat, ſcindit, acri, qua calefacit, diſcutit, extenuat, & aſtrictoria, qua cogit & conſtringit. Quapropter duros lienes, ſi quid aliud iuuat, & ſumpta & cataplaſmatis modo ſuperpoſita, cum aceto, vel oxymelite, menſes cit: & ad dentium dolores facit, cum vino decocta & aceto. Cortex autem valentior eſt circa hæc: folia verò & caulis & fructus imbecillior. Duritias autem ſtrumarum mollefacit: at ſuccus, aurium vermes perimit. Aceto verò impoſita, iecoris & lienis obſtructiones aperit, lienémque ſua quadam

proprietate mirum in modum iuuat, & coxendice laborantes. Sed renes & veſicam lædit.

Κρόμμυα, Cepæ. XIII.

CEpæ, calidæ ſunt ſecunda diſtantia, humidæ verò tertia. Harum quidem ſubſtantia craſſa eſt, lotium ciunt, ſemen genitale gignunt, & ſi ante cibos edantur, appetentiam ſuſcitant, ſed capitis dolores faciunt, & ſtomacho officiunt, mentemq́ lędunt. Si verò coquantur plurimum malignitatis deponunt, vtilesq́ fiunt & ad pectoris aſperitates & tuſſes. Hęmorrhoidas, ſi ſuperponantur, aperiunt, & cum aceto, ſi liniantur, alphos abſtergunt. Quæ tametſi craſſæ ſubſtãtiæ ſint, ipſæ tamẽ humores craſſos, & glutinoſos extenuant, ſed ventriculum inflant. Si verò quis crebrius his vtatur in lienis vitia incidit.

Κινάμωμον, Cinnamomum. XIIII.

CInnamomum quod optimum eſt tertio ordine calefacientium & deſiccantium eſt; quod autem

137
minus bonum eſt, ſecundo ordine eſt. Valde quidem extenuat, nihilque eſt, quod ſic deſiccet, ex his quæ æquè calefaciunt, quemadmodum cinnamomum: ſtomachum enim purgat, & ad tuſſes humiditate conceptas, facit: ventriculum quoq; calefacit & iecur: capitisq; & ventriculi humiditates deſiccat. Optimum autem eſt cinnamomū quod Muſulon vocatur: hoc eſt, quod de Muſulo ciuitate aduehitur. Sunt verò cinnamomi ſpecies ſeptem, quæ à locis, vbi gignuntur, denominantur: de quibus dicere præſentis non eſt inſtituti. Stomacho quidem omnes boni ſunt cibariáque concoquunt, & pituitam extenuant: aperiendi vim habent, lotium ciunt, menſesq; educunt, & abortiri faciūt, ſi potētur, vel cū myrrha vtero admoueantur, cantraq; venenatorum animalium, morſus & venenorum ſumptionem antipharmacū eſt. Alphos tollit, ſi cum melle perūgatur: & ad hydropicos affectus & ad refrigeratos renes facit. Propterea qui ſunt frigida & humida temperatura, hoc domeſticis ſuis

cibarijs commiſceant; veſicam tamen offendit.

Καρυόφυλλον, Caryophyllon. XV.

CAryophyllon, calidum eſt & ſiccum ſecunda diſtantia: ſunt qui in tertio ordine conſtituant. Eſt autem arboris fructus, ſuccurrit ſtomacho, & hepati, & cordi. Nauſeam ſiſtit, quæ ab humiditate prouenit, ſed pulmonem lædit.

Κάρυον ἀρωματικόν, Nux odorata. XVI.

NVx odorata, calida eſt & ſicca ſecunda diſtantia: ventrem moratur, & ſtomachum confirmat & iecur: facit ad vetuſtos & longos eius affectus, ſed pulmonem lædit.

Καρναβάδιν, Cuminum Aethiopicum. XVII.

CVminum Aethiopicum, calidum & ſiccum eſt in tertia diſtantia: vtile verò eſt ad concoctionem ciborum & flatuum diſcuſſionem. Stomachum

138
machum firmat, ventrem ſiſtit, lumbricos necat, vrinam mouet, pituitam ſcindit: at bilem flauam, in calidis corporibus gignit.

Κύμινον, Cuminum. XVIII.

CVminum, calidum eſt & ſiccum tertia diſtantia, quidam tamen in ſecunda reponunt: lotium cit, flatus, & eos præſertim, qui ſunt in ſtomacho, diſcutit: ſi verò per ſe potetur, pallorem creat, ſanguinis fluxionem compeſcit, etiam ex naribus: item vehementem menſium fluxum cum vetuſto oleo, ſi potetur, vel in vtero ſi ponatur. Deſiccat quidem ſtomachum, & igni toſtum, & aceto irrigatum, ventris fluxiones ex humiditate contractas, ſiſtit: tritum & ſuper mulierum mammas lactis coagulatione turgentes poſitum, ſanat. Si verò cum vino potetur, contra venena, & venenatorum morſus, medicamentum eſt. Dicunt autem nimium huius vſum, calculos in renibus gignere, ſuffitu verò culices pellere.

Κολίανδρον, Coriandrum. XIX.

COriandrum, ſiue corianum, frigidum eſt prima diſtantia, ſiccum verò tertia, ſtomacho bonum eſt eiq́ robur præſtat. Cibaria tādiu in ſtomacho retinet, donec probè concoquũtur: toſtum verò igni, ventrem ſiſtit, inflammationes & calidas temperaturas iuuat. Sanguinis fluxiones, ſi potetur, retundit. Similiterq́ ſi tritum ſuperponatur: cum vino autem potum, lumbricos educit. Plurimus quidem huius & ſine modo vſus paraphreneſin facit & ipſius ſuccus, ſi potetur, venenũ eſt & perimit: hi nanq́ vocem amittunt, paraphreneſiq́ corrumpuntur.

Κρόκος, Crocus. XX.

CRocus, ſecunda diſtantia calidus eſt, & prima ſiccus, tametſi eum nonnulli calidum eſſe tertia dixerunt: ſtomacho bonus eſt, ciborúmque concoctioni cooperatur. Aperiendi vim habet, ad pituitoſas affectiones & lethargicas confert, vim etiam diſcutiēdi tenet, & viſceribus vtilis eſt, ad ſpiritusq́ difficultatē facit, Nam ſi quis modicē

dicè vtatur, bonum calorem habebit, ſi verò ſine modo, pallorem, capitis dolorem & in appetentiã affert. Sed ſi cum opio & lacte, & roſaceo, podragicis adhibeatur, ſummoperè prodeſt, ſuperpoſitis betę folĳs. Si quis verò eius tria ex hagia ſumat, riſu inceſſabili corripietur nec ante ceſſabit, quàm pereat. Hoc enim mortem præcedit. Dicitur etiam quòd ſi cum fermento ſubigatur, nucisque magnitudine mulitui poſt partum detur, ſecundas eĳcere.

Καφουρά, Caphura. XXI.

CAphura, frigida eſt & ſicca tertia diſtantia. Eſt verò arboris Indicæ gummi vel lacrima. Ferunt autem ſub hac arbore, cẽtum homines adumbrari poſſe, tanta eius eſt magnitudo. Naſcitur in montibus, qui eo loci proximi ſunt mari: lignũ habet leue & ferulaceũ. Vtilis verò eſt caphura morbis acutis, & capitis doloribus, & inflammationibus, iecoris præſertim, ſed frigiditatem inducit renibus, & ſeminarĳs vaſculis, ſemenq́ ipſum compingit. Probatur caphura an lęgitima ſit, hoc pacto: ſuperponatur pani calido, ſi hume-

ctetur, legitima eſt. Sin minus, factitia eſt.

ANNOTATIO.

Caphuram factitiam Dominicus Montiſaurus *facere nouit, ſed neminem docuit.*

Κρίνον, Lilium. XXII.

LIlium, ſuopte temperamento calidum eſt, odoratum verò conducit frigido capiti: at oleum quod ex ipſo paratur, vim habet diſcutiendi, & emolliendi. Quidam & huius radice vtuntur, ad cicatrices vlceribus inducendas.

Κέφαλος, Cephalus. XXIII.

CEphalus, præ cunctis piſcibus aquis fluuialibus & marinis gaudet, difficulter concoquitur, nec bonus eſt ſtomacho: pituitam enim gignit, præſertim fluuiatilis: pelagius autem non adeò difficulter concoquitur, ſucciq́ue melioris eſt, tenuiorem tamen ſanguinem imbecilliorémq́ue gignit.

Κωβιός, Gobius. XXIIII.

LItoralis piſcis hic eſt: & qui quidē in arenoſis litoribus aut ſaxoſis promontorijs viuit, boni ſucci eſt

faci-

 140

faciliſq; cōcoctionis:qui verò in oſtijs fluuiorum, vel in paludibus degit, nec boni ſucci eſt,nec ad coquendum facilis. Huius quidem piſcis ius, ventrem ſubducit,aſſus autem, & ſine ſale comeſtus, dyſenterias & lyenterias & teneſmoſas propenſiones ſanat.

Καρίδες, Squillæ Marinæ. XXV.

SQuillæ marinæ,alicuius ſunt caliditatis, ac humiditatis participes, male concoquuntur, & ſtomacho noxiæ, Veneris deſideriū mouent. Efficaces ſunt peculiari quadam proprietate ad mulierum conceptus:tritę quoque,&cum oxymelite potæ,lumbricos eijciunt.Ferunt etiam quòd ſi terantur, & ei particulæ imponantur,in qua cuſpis ſagittæ, vel ſpina infixa ſit, phiſica quadam facultate ea educere. In quibusdam verò locis,adeò magnæ naſcūtur, vt propè palmum excedant: quæ quidem ſunt alijs efficaciores.

Κάραβοι, Locuſtæ Marinæ. XXVI.

LOcuſtæ marinæ,difficulter concoquuntur,ſed admodum nutriunt, ſalſiq; ſucci participes ſunt: & ſi-

quidem ſæpius aqua dulci coquantur, ventrem cohibent. Feruntq́;, ſi horum teſta combuſta cum meraco potetur, renes calculoſos purgare, quòd arenoſi lotij multum educat.

K elementi Finis.

Λαγωός, Lepus. I.

LEporum carnes, his qui corpus a-refacere volunt, ſunt valde vtiles. Qui verò ſiccioris tẽperaturę ſunt minus cõferunt. Craſſum enim & melã cholicum ſanguinem gignũt, ſiſtuntq́; ventrem, vrinamq́; proritant. At ſi probè concoquunt, probè etiã nutriunt. E cõtrario obſtructionẽ iecori ac ſpleni efficiunt, pulmoniq́; nocẽt & vigiliã afferũt. Leporis verò coagulũ ad bilioſas ſtrãgurias & vomitus facit, & ad venenatorũ morſus: cõceptũ verò prohibet ſi poſt mẽſium purgationem ſumatur. Ferunt etiam ſi fœminæ leporis pudendum teratur, & cum vino à muliere bibatur, id præſtare vt concipiat, ſi ſtatim poſt eius hauſtum cum viro iaceat.

Aiũt item ſi leporis cerebrum aſſatum ſumatur, tremulos iuuare.

Λεπτοκάρυα, Auellanæ. II.

AVellanæ, quæ & nuces ponticę dicuntur, calidę ſunt, & humidæ, magis tamen nutriunt quàm cæteræ nuces, & difficilius cōcoquuntur, inflationesq́ faciunt, &, veluti quidam aiũt, ieiunum inteſtinum lædunt: facilius verò concoquuntur, minusq́ ventrem ſiſtunt, ſi ſine cortice interiore ſumãtur. Dicitur quoq́, ſi quis ante reliqua cibaria ſumpſerit cum ruta, huic venena nec morſus venenatorum officere die illa: ſcorpionesq́ ab eo fugere. Sumpto verò cum caricis, morſum ſcorpionis venenati ſanant, & quod ad acidam qualitatem, quæ ob nigrum ſuccum in ventriculo eſt, valde proficit.

Λίβανον, Thus. III.

THus, calidum eſt in ſecunda diſtantia, ſiccum verò in prima: habet & quandam adſtringendi facultatem, nõnullámque ſiſtendi ventrem, & deſiccandi: ſuffitum verò, tuſſim ſanat, & diſtillationes, & mulierum menſes educit

potum: & ſubtus impoſitum. Habet autem admirandam quandam proprietatem ad auertendam peſtem, ſi ſuffiatur & ideo eo peſtilentię tempore frequẽties ædes ſuffumigantur. Corruptricẽ nanq; aeris qualitatem alterat.

Λάδανον, Ladanum. IIII.

LAdanum, calidum eſt ſecunda diſtantia tenuiumq; partium, & moderatè emollit: habet & nonnullã adſtringendi vim, propter quã defluentes capillos confirmat.

Λάβραξ, Lupus piſcis. V.

LVpus, proximus temperamento eſt cephalo. Hic enim ſanguinem tenuem gignit & pituitam: verũtamen quia ſuauior eſt, fit vt magis quàm cephalus iuuet.

Λ elementi Finis.

Μῆλα, Mala. I.

IN malis, multa eſt differentia: quęcũque etenim adſtringunt, frigidum habent & terreum ſuccum: quæ verò acida

acida ſunt, frigidum quidem, verùm tenuē illum habent. Medij autem temperamenti ſunt dulcia, quæ ad caliditatē magis vergunt. Adſtringentibus ergo malis vti couenit, quoties ob intemperiem calidam vel humidam ventriculi robur male ſe habet. Huiuſcemodi autem mala, ventrem detinent. Acida verò exhibenda ſunt, quoties in ventriculo humor craſſus nō tamen valde frigidus fuerit collectus: incidunt enim hęc & infra ſubducunt. Dulcia autem his danda, qui frigidum ventriculum habent, his enim conueniunt, & ſimul his qui à venenatis morſi fuère. Mala certè omnia quadam peculiari proprietate neruis nocent, nocent & quæ non matura ſunt. Dicuntur & obliuionem facere iјs, qui ad ſatietatem iјs vtuntur: verùm vtilia ſunt ad animi deliquia, & cordis debilitatem.

Μαρόλια, Lactucæ. II.

MArulia, quę thridacinę etiam vocantur. Lactucæ frigidæ ſunt & humidæ in tertia diſtantia. Hæc olera cum eduntur, ſitim ſedant, ſomnū

inducunt, ſed neq; difficulter concoquuntur, quemadmodũ & cetera olera modiceq; ventrem proritant, nec noxium ſanguinem gignunt nõ perfectè tamen bonum : calidis verò ventriculis proſunt. Verùm ſi ad ſatietatem edãtur corporis debilitatem faciunt: viſum hebetãt, & ad res Venereas minus procliue corpus reddunt: ſemen lactucæ potum, ſeminis fluxum ſiſtit. Si cum rhodeſtacmate tritum non dormire potentium temporibus illinatur, ſomnum inducit. Lactucarum autem vſum vitẽt qui ſanguinem expuunt, & qui aſthmatici ſunt. Item qui pituitoſi, quiq; liberis dare operam cupiunt. Nam, quemadmodum aiunt, non ſolùm parentum genituram minuunt, ſed & liberos ad generandum impotentes reddunt. Decocta verò cum ſiſamino oleo ſi edantur, ictericis ſuccurrunt. Aſſimilant quidã lactucarũ frigiditatem humiditatemq; frigiditati humiditatiq; aquæ fontanæ, atq; idcirco ad febres perardentes vtiles eſſe aiunt. Dicitur etiam, ſi ſumãtur, nocumentum, quod ex aquarum muta

tione

tione fit, eas auertere: lactucarum præterea ſuccus, ſi abundè ſumatur venenatus eſt, & perimit.

Μαλάχη, Malua. III.

MAlua, frigida & humida eſt prima diſtantia, facileq́ ventriculũ ſubit non ſolùm propter humiditatem, verùm etiam propter glutinoſitatem, atq́ in primis ſi cũ oleo & garò aſſumatur, & quo editur tempore vino irroretur. Ceterùm pectus, pulmonem veſicamq́ iuuat, vocemq́ raucam lenit: at agreſtis malua ſi comedatur, vt ferunt, dolores tollit ex morſu veſparũ. Succus verò eius ac pręſertim agreſtis, ſi à veſpis vel apibus morſus quis eo perungatur, illico dolorem leuat. Decoctum verò huius, vt ferunt, calculos frangit, ſomnũq́ conciliat facilémque partũ pręſtat, ſi mulier crebrius eo vtatur: inflammationes quoq́ ſedat ac durities mollit, ſi cataplaſmatis modo ijs imponatur: verùm illud proprium maluę ac peculiare maximè eſt, vt apum veſparúmque ictibus ſuperpoſita, ſedet dolorem.

Μελάνθιον, Git. IIII.

GIt, calidum eſt & ſiccum tertia diſtantia, ſed tenues partes habet, ventris vermes necat, flatus diſcutit; pituitã ſcindit, & ad orthopnœas & rheumatiſmos facit, ſi odoretur, præſertim calefactum. Dicitur autem, ſi teratur, & aceto ſubigatur, & ſuper ventrem ponatur, etiam ſic vermes necare: quocꝫ ſi cum melle fermentetur: & cũ calida aqua hauriatur, liquefacit calculos in renibus & veſica, & vrinam cit & menſes prouocat. Eſt & antipharmacũ contra venena, ſi quis ipſum ieiunus aſſumat.

Μελισσόφιλλον, Meliſſa. V.

MEliſſa, calida eſt ſecuuda diſtantia: cordis morſus ex frigore factos, & animi triſtitiã ex atra bile iuuat, timoresꝗ, qui ſine ratione fiũt ab illa profectos, permulcet, animiꝗ lętitiam efficit, & ad melancholicum humorẽ & phlegma facit. Perſuaſum etiã eſt, quòd prudentiam homini affert: & quòd ante ſomnum ſumpta, bona inſomnia facit, è contrario braſsicæ: quæ

mala inſomnia affert. Meliſſa, bubones lædit. Conficitur verò ex ea Zulapium quod ad melancholicas affectiones & ad mærores qui ex ipſis oriuntur, maximè confert.

Μόσχος, Moſchus. VI.

MOſchi diuerſæ ſunt ſpecies, quarum quæ melior, fit in vrbe quadam quæ magis Orientalis eſt quàm Choraſe, quæ dicta eſt Tupata. Eſt autem moſchus hic colore ſubflauus. Hoc ipſo peior eſt, qui ex India deuehitur, & magis ad nigredinem inclinat, hoc etiam deterior eſt, qui ex Synis defertur. Omnes quidem in vmbilico cuiuſdam animalis maximi & vnicorni gignuntur, quod capreæ ſimile eſt. Oeſtro enim concitatum cum fuerit huiuſmodi animal, vmbilicus eius intumeſcit ſanguine in illum craſſo collecto: tumq; animal ipſum pabulo & potu abſtinet, humiq; volutatur; tum demum reijcit vmbilicum, eo ſanguine fœtulento plenum: qui certo quodam tempore coagulatur, bonumq; odorẽ conſequit. Eſt verò moſchus calidus &

ſiccus tertia diſtantia, & tenuium partium, confirmatq́ imbecilles particulas, caputq́ frigidum, lędit verò calidū: illis quoq́ vtilis eſt qui animi defectū patiuntur, quiq́ vires reſolutas habēt. Facit & ad cardiacos affectus, ipſum enim cor confirmat, & roborat, ſed pallore corpus inficit. Probant quidem non nulli, an moſchus legitimus ſit, & non adulteratus, hoc modo: cum ponderatus fuerit, in peluim aut gutturniū madens, humensq́ deponunt, tum poſt iterū librant, ac ſi quidem grauior quàm antea ſit, tum non adulteratum putant: ſi verò non, ſuppoſititium illegitimúmque iudicant.

μάλαθρον, Fœniculum. VII.

FOeniculum adeò promptè calefacit, vt ſit in tertio ordine calefacientium, deſiccat verò non ſimiliter, ſed primo ordine, & propterea gignendo lacti efficax, quod non faceret ſi valenter exiccaret, qua eadem ratione ſuffuſis remedio eſt: prouocat vrinam, mulierum menſes educit. Eſt & alterum

fœniculum agreſte, quod ob magnitudinem Hippomarathrum vocăt, quod & radice & ſemine ſuaptè vi, quàm domeſticum, deſiccandi vim habet maiorem: & ideo (vt mihi videtur) non nihil ventrem ſiſtit. Non enim illi manifeſtę adſtrictionis aliquid ineſt.

Μέσπιλα, Meſpila. VIII.

MEſpila, quæ matura ſunt, nonnihil caliditatis participant: quæ non matura, frigida ſunt & ſtringere valent, ventremq́; ſiſtunt.

Μήκων, Papauer. IX.

PApauer, quod & Codia dicitur, frigidum eſt & ſiccum prima diſtantia. Melius eſt album quàm nigrũ. Somnificam vim habet, & difficilis eſt concoctionis, parúmque nutrit: ſi autem cum melle edatur, ſemini genitali adijcit. Prodeſt & pectori, & aſperæ arteriæ ac tuſsi: ventrem verò ſiſtit, & ſi falſo quidam putarunt ipſum ciere, cum contrariũ efficiat. Capiti qui

[illegible], aggra-
[illegible] laborantium
[illegible] quòd ſoli
[illegible] Cæterùm nigrū
[illegible] & ſoporiferum
[illegible] copioſius vti-
[illegible] lethargi
[illegible] verò oleo, ſi
[illegible] capitis doloribus
[illegible] Proditum
[illegible] lacte muliebri,
[illegible] podagricis pro-
[illegible] liquor venenū
[illegible] vocatur.

[illegible] X.

M[illegible] ſecun
[illegible] partium
[illegible] vim habet, &
[illegible] propter quod &
[illegible] excitat, vri
[illegible] ventrem-
[illegible] aqua miſtū
[illegible] perfectè deſpu
[illegible] feruet ſpu
[illegible] quidem mel, &
quibus

 146
quibus temperamentum frigidum eſt, confert,non vtiq; ijs, qui in vigoris ſtatu,quiq; calidi ſunt: quoniam in bilem facilè vertitur. Si autem per ſe ſolùm coquatur, minus acre efficitur, & magis nutrit, & ad ſinuum conglutinationes conuenit. Optimum verò mel,quod ſuaue, & acre, & flauum, quodq; mediũ inter craſſum ac tenue. Melius præterea verno tempore colligitur, tũ quod æſtiuo,inutile verò hybernum. Conuertitur facillimè mel in flauam bilem, præſertim in calidis ventriculis. Purgat & corporis ſordes, & incorrupta conſeruat cuncta, quæ in ipſo inijciuntur, & ideo Antiqui mortuorum corpora melle condibant, in ſepulcris. Prodeſt & comitiali morbo laborantibus, magis quàm vinum: quoniam ad caput diſtribui non poteſt, vt vinum. Appetentiam etiam ſuſcitat eorum, qui minus propter pituitoſam materiam appetũt: craſsiora ſputamina incidit, educitq;. Quæ verò cum melle parantur edulia, quanuis ſuauia, difficilis concoctionis ſunt: & niſi probè concoquantur, ieco-

ri ac lieni obſtructiones faciunt: quòd ſi ad ſatietatem, & frequentius mel edatur, ſcabiem gignit.

Μαζιζάνιον, Melangina. XI.

MElangina, calida eſt & ſicca ſecūda diſtantia, & melancholicum humorem gignit: crebrius verò ſi quis vtatur, pallorē inducit, affectúsque melancholicos: at ſi cum aceto ſumatur obſtructiones aperit. Oportet igitur eam ante decoquere: quo etenim magis coquitur, eo plus in ea mali ſucci eijcitur.

Μυρσινόκοκκα, Myrti baccæ. XII.

MYrti baccæ, frigidæ ſunt & ſiccæ prima diſtantia. Opitulantur ſanguinē expuentibus, & à ſcorpionibus percuſsis, & ijs quibus aluus fluit. Eam enim fortiter ſiſtunt, ſed veſicæ nocent. At albæ & dulces, alicuius ſunt participes caliditatis. Cunctæ verò aluum compeſcunt, ſoluūtque calidas & humidas exhalationes: eademque ratione ipſius plantæ folia odorata, & capiti impoſita. Medentur & dentium doloribus, qui ex calore fiunt, ſi ipſarū decocto

decocto calido os colluatur. Baccæ vti que ad defluentes capillos ſimul cum galla valent, cum oleo ſi conterantur, & capiti imponantur. Foliorum verò ſuccus, viperæ & ſerpentis ictus ſanat, ſi eius libræ dimidium ſumatur. Scribit Democritus quandam ſympathiam eſſe naturalem myrto ad mala granata. Proximè enim conſitæ, fœcundiores fiunt, earúmque radices inuicem connectuntur, & ſi non multum etiam propinquæ ſibi fuerint.

Μασίχη, Maſtiche. XIII.

MAſtiche, calida eſt cum quadam humiditate: his prodeſt, qui à glutinoſo phlegmate læduntur: euacuat enim pituitam, ſi quis drachmas quatuor ſumat, & æquè prodeſt ac purgans medicamentũ. Facit & ad ſtomachos frigidos, non modò intus ſumpta, verùm etiam foris impoſita, quemadmodum & ex illa confectum oleum.

M elementi Finis.

N elementum deficit.

Ξυλοκέρατα, id eſt Siliquę ligneæ, quę & Ceratia vocantur. I.

CEratia, Galenus hæc damnat, optãs ne ex ijs vbi naſcũtur locis ad nos adueherentur, vt quę malum ſuccum habeant & lignoſa ſint, & difficulter concoquãtur. Recentiores verò aiunt ea corroborare ſtomachum poſt cibum aſſumpta, potentérque ſiſtere ventris fluxiones, ſi ante cibum mundantur.

Ξιφίας, Gladius. II.

XIphias mali eſt ſucci & multarum ſuperfluitatum, difficilisq; concoctu, ac nauſeam afferens: & propterea ab hoc edulio abſtinere melius eſt. At ſi quis nonnunquam eo vti velit acrioribus condimentis excoqui iubeat, vinumq; ſuperpotet & valde vetuſtum & tenue.

Ξυλαλόη, Lignum aloes. III.

XYlaloe, lignum eſt arboris, quę in diuerſis Oriẽtis regionibus naſcitur, & partibus Meridionalibus, quod quandiu incorruptum eſt, nullã habet

habet differentiam ſuo odore à cæteris arboribus. Vbi verò putruit, bonum nanciſcitur odorem, non admodum tamen perfectum: ſed eorum regionum incolę, concîdunt, & ſub terram multo puluere obruunt: & poſt aliquot temporis ſpaciũ, quantũ ſufficere viſum eſt, ipſius ligni partes educunt, & mercatoribus vendunt. Qui verò in Aegypto & alijs regionibus ſunt, abradunt, & corticem abijciunt, & ita in hanc ſpeciẽ redigunt. Xylaloe verò decem ſunt differentiæ: quarum decima quidem Indica eſt, & in India naſcitur. Samphia verò dicitur quæ in Samphi ciuitate prouenit & quæ Speon dicta eſt: quæ xylo aloe ſimilis eſt, cùm nõ ſit propriè xylo aloe. Ad hęc, eſt quæ appellatur Humida: cuius rurſus quatuor ſunt differentiæ, de quibus non eſt, vt nũc dicamus. Cunctæ verò, calidæ ſunt & ſiccæ, & ventrem ſiſtũt, & ſtomacho bonæ: præſertimq; Humida, & poſt hanc Indica: cæteræ verò minus. Corroborant autẽ particulas interiores & quæ in iecore ſunt obſtructiones ſoluunt, humidita-

teſq; ventriculi aſſumunt. Ceteræ verò ſpecies, ſi crebro ſuffiātur, propter dulcedinem pediculos gignūt: ſed Indica ſola prohibet horum generationem, ob ipſius acredinem.

Ξ elementi Finis.

οϱύζα, Oryza. I.

ORyza, eſt prima diſtantia calida ſicca verò ſecunda: ſatis habet nutrimenti, ſed difficilis eſt concoctionis. Oryzam ſcribit Diaſcorides aluum ſiſtere. Galenus quoq; ait, quòd huius ſemine omnes vtuntur, ad alui ſuppreſsionem, & hanc vt alienam affert opinionem, quę ei etiam placet. Alba erga cum ſit oryza, modicè ſiſtit: rubra verò cum eſt, magis propter ſiccitatem adſtringit: cum lacte verò apparata, bonum habitum, bonumq; colorem affert, & genitali ſemini adijcit.

οἶνος, Vinum. II.

VIno quidam propter eius vtilitatē vtūtur, quidam quòd animā exhilaret, alij propter eā, quæ in eius guſtu eſt, voluptatē. Sunt qui propter hæc omnia. Eſt verò nouū vinum, calidū prima

ma diſtantia: quod aũt valde vetuſtum eſt, tertia: quod mediũ, inter hęc duo ſecũda eſt diſtãtia calidũ. Repoſitum eſt vinũ inter ea quæ corpus nutrire apta ſunt. Rubrũ ergo & craſſum, præcipuè ſanguinis generationi cõuenit. Parua enim eget mutatione, vt in eũ vertatur. Poſt hoc moderatè dulce, craſſumq́; poſt hæc auſterũ: poſtea giluũ. Inter vina verò, album, & tenue, & auſterũ, minus corpus nutriũt: & quidẽ craſſa, magis quàm ſubtilia nutriunt, maleq́; concoqui poſſunt. Verùm ſubtilia magis diſtribui magisq́; vrinam ciere valent. Craſſa quoq; vina ventrem retinent, & quędã ex ijs obſepiunt iecur, lienẽ & renes. Et hinc quidã ſubter cutẽ aqua laborãt, quidam calculis, qui eis nimis vtuntur, & præcipuè ſenes. Iis verò, qui temperato, ac medio ſunt temperamẽto præditi, conuenit vinum colore rubrum, & ſubſtantia tenue, ac ſubſtringens placidè. Pituitoſis autem commodum eſt vetuſtũ & tenue & giluum, odoratum & ſubſalſum. Vinum quidem non ſolùm nutrit, ſed &, vt cibaria pro-

inducunt, ſed neq; difficulter concoquuntur, quemadmodũ & cetera olera modiceq́; ventrem proritant, nec noxium ſanguinem gignunt nõ perfectè tamen bonum: calidis verò ventriculis proſunt. Verùm ſi ad ſatietatem edãtur corporis debilitatem faciunt: viſum hebetãt, & ad res Venereas minus procliue corpus reddunt: ſemen lactucæ potum, ſeminis fluxum ſiſtit. Si cum rhodeſtacmate tritum non dormire potentium temporibus illinatur, ſomnum inducit. Lactucarum autem vſum vitẽt qui ſanguinem expuunt, & qui aſthmatici ſunt. Item qui pituitoſi, quiq́; liberis dare operam cupiunt. Nam, quemadmodum aiunt, non ſolùm parentum genituram minuunt, ſed & liberos ad generandum impotentes reddunt. Decocta verò cum ſiſamino oleo ſi edantur, ictericis ſuccurrunt. Aſſimilant quidã lactucarũ frigiditatem humiditatemq́; frigiditati humiditatiq́; aquæ fontanæ, atq; idcirco ad febres perardentes vtiles eſſe aiunt. Dicitur etiam, ſi ſumãtur, nocumentum, quod ex aquarum muta

tione

143
tione fit, eas auertere: lactucarum præterea ſuccus, ſi abundè ſumatur venenatus eſt, & perimit.

Μαλάχη, Malua. III.

MAlua, frigida & humida eſt prima diſtantia, facileq́ ventriculũ ſubit non ſolùm propter humiditatem, verùm etiam propter glutinoſitatem, atq́ in primis ſi cũ oleo & garò aſſumatur, & quo editur tempore vino irroretur. Ceterùm pectus, pulmonem veſicamq́ iuuat, vocemq́ raucam lenit: at agreſtis malua ſi comedatur, vt ferunt, dolores tollit ex morſu veſparũ. Succus verò eius ac pręſertim agreſtis, ſi à veſpis vel apibus morſus quis eo perungatur, illico dolorem leuat. Decoctum verò huius, vt ferunt, calculos frangit, ſomnũq́ conciliat facilémque partũ pręſtat, ſi mulier crebrius eo vtatur: inflammationes quoq́ ſedat ac durities mollit, ſi cataplaſmatis modo ijs imponatur: verùm illud proprium maluę ac peculiare maximè eſt, vt apum veſparúmque ictibus ſuperpoſita, ſedet dolorem.

Μελάνθιον, Git. IIII.

GIt, calidum eſt &ſiccum tertia diſtantia, ſed tenues partes habet, ventris vermes necat, flatus diſcutit; pituitã ſcindit, & ad orthopnœas & rheumatiſmos facit, ſi odoretur, præſertim calefactum. Dicitur autem, ſi teratur, & aceto ſubigatur; & ſuper ventrem ponatur, etiam ſic vermes necare: quoq; ſi cum melle fermentetur: & cũ calida aqua hauriatur, liquefacit calculos in renibus & veſicã, & vrinam cit & menſes prouocat. Eſt & antipharmacũ contra venena, ſi quis ipſum ieiunus aſſumat.

Μελισσόφιλλον, Meliſſa. V.

MEliſſa, calida eſt ſecuuda diſtantia: cordis morſus ex frigore factos, & animi triſtitiã ex atra bile iuuat, timoresq;, qui ſine ratione fiũt ab illa profectos, permulcet, animiq; lętitiam efficit, & ad melancholicum humorẽ & phlegma facit. Perſuaſum etiã eſt, quòd prudentiam homini affert: & quòd ante ſomnum ſumpta, bona inſomnia facit, è contrario braſsicæ: quæ

mala

mala inſomnia affert. Meliſſa, bubones lædit. Conficitur verò ex ea Zulapium quod ad melancholicas affectiones & ad mærores qui ex ipſis oriuntur, maximè confert.

Μόσχος, Moſchus. VI.

MOſchi diuerſæ ſunt ſpecies, quarumquæ melior, fit in vrbe quadam quæ magis Orientalis eſt quàm Choraſe, quæ dicta eſt Tupata. Eſt autem moſchus hic colore ſubflauus. Hoc ipſo peior eſt, qui ex India deuehitur, & magis ad nigredinem inclinat, hoc etiam deterior eſt, qui ex Syris defertur. Omnes quidem in vmbilico cuiuſdam animalis maximi & vnicorni gignuntur, quod capreæ ſimile eſt. Oeſtro enim concitatum cum fuerit huiuſmodi animal, vmbilicus eius intumeſcit ſanguine in illum craſſo collecto: tumq; animal ipſum pabulo & potu abſtinet, humiq; volutatur; tum demum reijcit vmbilicum, eo ſanguine fœtulento plenum: qui certo quodam tempore coagulatur, bonumq; odorẽ conſequitũ. Eſt verò moſchus calidus &

ſiccus tertia diſtantia, & tenuium partium, confirmatq́ imbecilles particulas, caputq́ frigidum, lędit verò calidũ: illis quoq; vtilis eſt qui animi defectũ patiuntur, quiq́ vires reſolutas habẽt. Facit & ad cardiacos affectus, ipſum enim cor confirmat, & roborat, ſed pallore corpus inficit. Probant quidem non nulli, an moſchus legitimus ſit, & non adulteratus, hoc modo: cum ponderatus fuerit, in peluim aut gutturniũ madens, humensq́ deponunt, tum poſt iterũ librant, ac ſi quidem grauior quàm antea ſit, tum non adulteratum putant: ſi verò non, ſuppoſititium illegitimúmque iudicant.

μάλαθρον, Fœniculum. VII.

FOeniculum adeò promptè calefacit, vt ſit in tertio ordine calefacientium, deſiccat verò non ſimiliter, ſed primo ordine, & propterea gignendo lacti efficax, quod non faceret ſi valenter exiccaret, qua eadem ratione ſuffuſis remedio eſt: prouocat vrinam, mulierum menſes educit. Eſt & alterum

145

fœniculum agreſte, quod ob magnitudinem Hippomarathrum vocãt, quod & radice & ſemine ſuaptè vi, quàm domeſticum, deſiccandi vim habet maiorem: & ideo (vt mihi videtur) non nihil ventrem ſiſtit. Non enim illi manifeſtę adſtrictionis aliquid ineſt.

Μέσπιλα, Meſpila. VIII.

MEſpila, quæ matura ſunt, nonnihil caliditatis participant: quæ non matura, frigida ſunt & ſtringere valent, ventremq́ ſiſtunt.

Μήκων, Papauer. IX.

PApauer, quod & Codia dicitur, frigidum eſt & ſiccum prima diſtantia. Melius eſt album quàm nigrũ. Somnificam vim habet, & difficilis eſt concoctionis, parúmque nutrit: ſi autem cum melle edatur, ſemini genitali adijcit. Prodeſt & pectori, & aſperæ arteriæ ac tuſsi: ventrem verò ſiſtit, & ſi falſo quidam putarunt ipſum ciere, cum contrariũ efficiat. Capiti qui

dem officit, ſi copioſius edatur, aggra-uátque. Sunt qui vigilia laborantium eo contrito frontem liniunt: quòd ſcilicet ſomnum conciliet. Cæterùm nigrũ papauer, frigidius eſt, & ſoporiferum magis adeò vt, ſi quis eo copioſius vtatur, profundo ſomno capiatur lethargicis aſsimilis: cum roſaceo verò oleo, ſi caput perungatur, capitis doloribus medetur, qui ex calore fiunt. Proditum etiam eſt, quòd ſi cum lacte muliebri, cataplaſma fiat, ex eo podagricis prodeſſe. Eiuſdẽ papaueris liquor venenũ eſt: nigri verò ſuccus, opium vocatur.

μέλι, Mel. x.

MEL, calidum eſt & ſiccum ſecunda diſtantia, tenuiumq́ partium eſt, & detergendi vim habet, & aliquid acrimoniæ: propter quod & ventrem ad excretionem exuſcitat, vrinam cit, & facilè diſtribuitur, ventrémque non mouet, ſi plurima aqua miſtũ tãdiu decoquat̃, donec perfectè deſpumatũ ſit, aſsiduè ſcilicet dum feruet ſpumã auferendo. Senibus quidem mel, &

quibus

146
quibus temperamentum frigidum eſt, confert,non vtiq; ijs, qui in vigoris ſtatu,quiq; calidi ſunt: quoniam in bilem facilè vertitur. Si autem per ſe ſolùm coquatur, minus acre efficitur, & magis nutrit, & ad ſinuum conglutinationes conuenit. Optimum verò mel,quod ſuaue, & acre, & flauum,quodq; mediũ inter craſſum ac tenue. Melius prætereа verno tempore colligitur, tũ quod æſtiuo,inutile verò hybernum. Conuertitur facillimè mel in flauam bilem, præſertim in calidis ventriculis. Purgat & corporis ſordes, & incorrupta conſeruat cuncta, quæ in ipſo inijciuntur, & ideo Antiqui mortuorum corpora melle condibant, in ſepulcris. Prodeſt & comitiali morbo laborantibus, magis quàm vinum:quoniam ad caput diſtribui non poteſt,vt vinum. Appetentiam etiam ſuſcitat eorum, qui minus propter pituitoſam materiam appetũt: craſsiora ſputamina incîdit, educitq;. Quæ verò cum melle parantur edulia, quanuis ſuauia, difficilis concoctionis ſunt: & niſi probè concoquantur,ieco-

ri ac lieni obſtructiones faciunt: quòd ſi ad ſatietatem, & frequentius mel edatur, ſcabiem gignit.

Μαζιζάνιον, Melangina. XI.

MElangina, calida eſt & ſicca ſecũda diſtantia, & melancholicum humorem gignit: crebrius verò ſi quis vtatur, pallorẽ inducit, affectúsq; tus melancholicos: at ſi cum aceto ſumatur obſtructiones aperit. Oportet igitur eam ante decoquere: quo etenim magis coquitur, eo plus in ea mali ſucci eijcitur.

Μυρσινόκοκκα, Myrti baccæ. XII.

MYrti baccæ, frigidæ ſunt & ſiccæ prima diſtantia. Opitulantur ſanguinẽ expuentibus, & à ſcorpionibus percuſsis, & ijs quibus aluus fluit. Eam enim fortiter ſiſtunt, ſed veſicæ nocent. At albæ & dulces, alicuius ſunt participes caliditatis. Cunctæ verò aluum compeſcunt, ſoluũtq; calidas & humidas exhalationes: eademq; ratione ipſius plantæ folia odorata, & capiti impoſita. Medentur & dentium doloribus, qui ex calore fiunt, ſi ipſarũ

decocto

147

decocto calido os colluatur. Baccæ vti que ad defluentes capillos ſimul cum galla valent, cum oleo ſi conterantur, & capiti imponantur. Foliorum verò ſuccus, viperæ & ſerpentis ictus ſanat, ſi eius libræ dimidium ſumatur. Scribit Democritus quandam ſympathiam eſſe naturalem myrto ad mala granata. Proximè enim conſitæ, fœcundiores fiunt, earúmque radices inuicem connectuntur, & ſi non multum etiam propinquæ ſibi fuerint.

Μαστίχη, Maſtiche. XIII.

MAſtiche, calida eſt cum quadam humiditate: his prodeſt, qui à glutinoſo phlegmate læduntur: euacuat enim pituitam, ſi quis drachmas quatuor ſumat, & æquè prodeſt ac purgans medicamentū. Facit & ad ſtomachos frigidos, non modò intus ſumpta, verùm etiam foris impoſita, quemadmodum & ex illa confectum oleum.

M elementi Finis.

N elementum deficit.

Ξυλοκέρατα, id eſt Siliquę ligneæ, quę & Ceratia vocantur. I.

CEratia, Galenus hæc damnat, optãs ne ex ĳs vbi naſcũtur locis ad nos adueherentur, vt quę malum ſuccum habeant & lignoſa ſint, & difficulter concoquãtur. Recentiores verò aiunt ea corroborare ſtomachum poſt cibum aſſumpta, potentérque ſiſtere ventris fluxiones, ſi ante cibum mundantur.

Ξιφίας, Gladius. II.

XIphias mali eſt ſucci & multarum ſuperfluitatum, difficiliſq; concoctu, ac nauſeam afferens: & propterea ab hoc edulio abſtinere melius eſt. At ſi quis nonnunquam eo vti velit acrioribus condimentis excoqui iubeat, vinumq; ſuperpotet & valde vetuſtum & tenue.

Ξυλαλόη, Lignum aloes. III.

XYlaloe, lignum eſt arboris, quę in diuerſis Oriętis regionibus naſcitur, & partibus Meridionalibus, quod quandiu incorruptum eſt, nullã habet

148

habet differentiam ſuo odore à cæteris arboribus. Vbi verò putruit, bonum nanciſcitur odorem, non admodum tamen perfectum: ſed eorum regionum incolę, concidunt, & ſub terram multo puluere obruunt: & poſt aliquot temporis ſpaciū, quantū ſufficere viſum eſt, ipſius ligni partes educunt, & mercatoribus vendunt. Qui verò in Aegypto & alijs regionibus ſunt, abradunt, & corticem abijciunt, & ita in hanc ſpeciē redigunt. Xylaloe verò decem ſunt differentiæ: quarum decima quidem Indica eſt, & in India naſcitur. Samphia verò dicitur quæ in Samphi ciuitate prouenit & quæ Speon dicta eſt: quæ xylo aloe ſimilis eſt, cum nō ſit propriè xylo aloe. Ad hęc, eſt quæ appellatur Humida: cuius rurſus quatuor ſunt differentiæ, de quibus non eſt, vt nūc dicamus. Cunctæ verò, calidæ ſunt & ſiccæ, & ventrem ſiſtūt, & ſtomacho bonæ: præſertimq́ Humida, & poſt hanc Indica: cæteræ verò minus. Corroborant autē particulas interiores & quæ in iecore ſunt obſtructiones ſoluunt, humidita-

teſq; ventriculi aſſumunt. Ceteræ verò ſpecies, ſi crebro ſuffiātur, propter dulcedinem pediculos gignūt: ſed Indica ſola prohibet horum generationem, ob ipſius acredinem.

Ξ elementi Finis.

ὀρύζα, Oryza. I.

ORyza, eſt prima diſtantia calida ſicca verò ſecunda: ſatis habet nutrimenti, ſed difficilis eſt concoctionis. Oryzam ſcribit Diaſcorides aluum ſiſtere. Galenus quoq; ait, quòd huius ſemine omnes vtuntur, ad alui ſuppreſsionem, & hanc vt alienam affert opinionem, quę ei etiam placet. Alba erga cum ſit oryza, modicè ſiſtit: rubra verò cum eſt, magis propter ſiccitatem adſtringit: cum lacte verò apparata, bonum habitum, bonumq; colorem affert, & genitali ſemini adijcit.

οἶνος, Vinum. II.

VIno quidam propter eius vtilitatē vtūtur, quidam quòd animā exhilaret, alij propter eā, quæ in eius guſtu eſt, voluptatē. Sunt qui propter hæc omnia. Eſt verò nouū vinum, calidū prima

ma diſtantia:quod aũt valde vetuſtum eſt,tertia:quod mediũ, inter hęc duo ſecũda eſt diſtãtia calidũ. Repoſitum eſt vinũ inter ſea quæ corpus nutrire apta ſunt. Rubrũ ergo & craſſum,præcipuè ſanguinis generationi cõuenit. Parua enim eget mutatione, vt in eũ vertatur. Poſt hoc moderatè dulce, craſſumq́, poſt hæc auſterũ:poſtea giluũ. Inter vina verò, album,& tenue,& auſterũ, minus corpus nutriũt:& quidẽ craſſa,magis quàm ſubtilia nutriunt, maleq́ concoqui poſſunt. Verùm ſubtilia magis diſtribui magisq́ vrinam ciere valent. Craſſa quoq́ vina ventrem rètinent,& quędã ex iis obſepiunt iecur,liene & renes. Et hinc quidã ſubter cutẽ aqua laborãt,quidam calculis, qui eis nimis vtuntur, & præcipuè ſenes. Iis verò, qui temperato,ac medio ſunt temperamẽto præditi, conuenit vinum colore rubrum, & ſubſtantia tenue, ac ſubſtringens placidè. Pituitoſis autem commodum eſt vetuſtũ & tenue & giluum, odoratum & ſubſalſum. Vinum quidem non ſolùm nutrit,ſed &,vt cibaria pro-

bè diſtribuantur, facit: caloremq́; innatum ſuſcitat, & auget: & eorum qui vtũtur hoc, pleriq; cum corpore exiſtãt arido, in bonum habitum deueniunt. Præcipuã hanc habet proprietatem vinum, vt cibaria prouehet ac deducat ad ſingulas particulas, & per anguſtos meatus propria ſuarum partium tenuitate, tranſmittat: membra ac particulas calefacit, & bonam cõcoctionem facit: lotium cit, per quod non minima ſuperfluitatũ quantitas excernitur. Magis autem vini vis & actio perſpicitur in corporibus frigidis & aridis, & in quibus minus innati caloris ineſt, vt in ſenibus, & qui è morbo conualeſcũt. Vinum verò vetus, ventrem excitat, & obſtructiones aperit, & ijs conducit, qui pituitoſos humores in corpore collectos habent. Vinum autem nouũ, inflationes facit, & difficulter concoquitur, & craſſum gignit humorem, grauitatemq́; capiti, & dolorem infert. Oportet verò eos à vini vſu cauere, qui calefacti ſunt, quiq; febriunt: Ait enim Galen. in libro de Temperamẽtis, quòd vino propriũ eſt &

eſt & peculiare cito immutari, vt faci, thryallidi, ſtupæ & pici. Quòd autem vinum animum exhilaret, id in cauſa nonnulli eſſe dixerunt, quòd melācholicum humorē attenuet: alij verò quòd ſanguinem ipſum fundat, ac fluidum reddat, idq́ꝫ cōiectantur ex his qui præ ſanguinis cōpia in capite, in deſipientiam incidunt. Eſt verò horum deſipiētia cum riſu. Non ſolùm autem hęc quę prędiximus in corporibus vinum agit, ſed & in anima alterationes quaſdam admirandus oſtendit. Lætari enim animam, & bene ſperare facit, & virilem, & liberalem. Ad hęc timidos quàm pluríimos videre licet poſt vini potionem, audaces, alacres, & bono animo, ſpeq́ꝫ bona fieri, & qui ſordidi, liberales: qui taciturni ac prudētes, immodicè loqui vt etiam Homerus oſtendit his verſibus: Vlyſſeæ XIII.

Compulit vt vinum prudentem promere carmen
Dulceq́ꝫ ridere, atq́ꝫ agili ſaltare chorea.

Nonnulli veritatis amatores in vini potu fiunt: Vinū enim & Veritas, quod dam ait prouerbiū. At verò nimius cō-

tinuuſq́; vini vſus, vitale robur diſſoluit, naturalemq́; calorem ſubmergit: apoplexiasq́; ſæpius & epilepſias inducit, & tremulam corporis diſpoſitionē: nocetq́; diuinæ ac principi animæ parti, quàm ἡγεμονικὸν Græci vocant: proptereaq́; qui ſic vina ingurgitat, tenebricoſos obſcurosq́; ſenſus habent: diſcurſusq́; his haud purus eſt. Et Poeta vim labefactandi, quæ in vino eſt, declarans inquit:

Iliados. VI.

Ne mihi des dulcem genitrix veneranda lyæum,
Ne me debilites, fortem nec me eſſe recorder.

ὄξος, Acetum. III.

DE Aceto, apud veteres multa ambiguitas fuit. Nam quidam calidum eſſe dixerunt, quoniam ex ſubtilibus partibus conſtat: quidam frigidum, quoniam ſumptum, corpora manifeſtè refrigerat: tandemq́; oſtenſum eſt, frigidum eſſe in prima diſtantia intenſa, ſed & ſiccū in tertia. Ceterùm ad venenata, quæ ſanguinem cogunt, facit, quemadmodum eſt opiū & cicuta

cicuta. Lac etiam in ventriculo coactũ diſſoluit, craſſosq; humores, & glutinoſos extenuat: ad dentium inſuper dolores ex caliditate vtile eſt, ſi os eo colluatur: ad eryſipelata etiam cõducit, quòd acrium humorum fluxum cohibeat. Sitimq;, quæ ex caliditate & humiditate prouenit, ſedat, ſi cum aqua ſumatur, ſanguinisq; fluxionem ſiſtit: morſum verò canis rabidi, ſi crebro inſpergatur iuuat. Conducit etiam ijs, qui ictericos habent oculos, in balneo odoratum frequentiſsimé. Facit & ad ictum ſcorpionis, ſi calidum infundatur: iuuat & multum eos, qui calida ſunt temperatura, quum flauam bilem vehementer ſedet, ſed neruos lædit: quoniam exangues ſunt: & cum tenuium ſit partium, eorum profunda valde penetret. Similiter & melancholicas, & frigidas temperaturas, & arthreticis morbis ob noxios, Venerisq; appetentiã reſcindit corpusq; attenuat. Qui verò frigida & ſicca ſunt temperatura, ab aceto abſtineant: quique non validum pectus & pulmonem & neruos habent: ſi autem

quandoq; vtantur, melle & edulijs dulcibus calidiſsimisq; condimẽtis, nocumenta ex aceto illata curent, nocet verò viſui, vlcerationesq; vtiq; igne factas, ſtatim adhibitum iuuat. Ventrem quidẽ ſiſtit, ſed cibariorum appetentiã ſuſcitat. Si aceto quoq; lana perfuſa ſuper recentia vulnera imponatur, eorum inflãmationem ſedat. Huius item exhalatio, & fumus, cum feruet, ad aurium ſonitum, & auditus grauitatem, facit: inflammationibus etiam admodum prodeſt, corporisq; pruritus ſedat, frigidiſque venenatorum morſibus calidum ſuper inſperſum prodeſt, calidis verò frigidũ. Tuſſes autẽ veteres ſedare dicitur, recentes verò augere, & ad phrenitin morbum, capitisq; inflammationes cum roſaceo illitum, remedium non minimum agitur, & ad ſiticuloſos, hydropicosq;: quoniam eorum ſitis de calore & humore proficiſcitur.

Ορνιθες, Gallinæ. IIII.

De Auibus ſiue gallinis, & pullis gallinaceis.

GALLINARVM caro facilis concoctionis eſt, & boni ſuc-

ci: & inprimis earum quæ ouum edere cœperunt: ſecundo autem loco ſunt quo ad bonum ſuccum poſt attagenas, ſed magis q̃ attagenę nutriunt, & præſertim ſi præpingues ſint. Hæ autẽ corpus humectant & non vehementer exercitatos, iuuãt, coloremq; bonum cõparant, & genitali ſemini, cerebriq; ſubſtantiæ adijciunt, in primis harum medulla: cerebrum quippe abundè nutrit & idcirco aiunt, quòd his, qui leuiori diſcurſu ſunt, prodeſt: qui autem gallinaceam carnem eſitauerint, non ſtatim oxygala ſumant: quoniam obſeruatum eſt colicos morbos inde fieri. Qui verò vocantur pulli gallinacei, facilis concoctionis ſunt, & moderatum conſiſtentia ſanguinem gignunt, nec valde tenuem, nec valde craſſum: proſunt autem ocioſis; & ijs qui obſtructionibus frequentius corripiuntur: ventrem ciunt, & qui ſtomacho calidi ſunt iuuant.

o elementi Finis.

Πέπων, Pepon. I.

PEpon, frigidus eſt & humidus ſecunda diſtantia, ſed minus eſt frigidus, qui dulcis eſt. Qui verò maturus eſt, tenuioris eſt ſubſtantiæ, & abſtergentis ſcindentisq́ue virtutis particeps, & propterea diureticus eſt, corpusq́ue limpidat: id quod magis facit, ſi quis eius ſemina ſiccet, conterátque & cribret, ac ſmegmate vtatur. Hoc enim plus abſtergit, ex quo & calculoſis renibus conuenit. Noxium verò humorem in corpore pepon gignit, præſertim cum probè non eſt concoctus. Oportet etiam vt ante reliquos cibos edatur. Pituitoſi quidem vetuſtum vinum ſuperpotent, ſed qui flaua bile tentantur, acetoſum bibant, ne bilem augeant. Omnes verò poſt peponem probi alimenti ac ſucci cibos comedant: hi enim eius nocumentum auertunt, abiguntq́ue. Eſt quidē pepon facilis alterationis: Nam ſi phlegma in corpore offendat, ſeu bilem flauam, in eas alteratur ſtatim, ac tranſit. Dulcis

verò ſupra modum, bilioſis nocet, & pituitoſis valde maturus. Dulcis autem facilius digeri poteſt. Quicunque autem calidum habent ventriculum, & flaua bile perciti ſunt, læduntur, ſi vinum ſuperpotent: cum ſuapte natura pepon facilè diſtribuatur, & vinum vt pepon magis diſtribui poſsit, præparet, acrioremque efficit humorem in eiuſmodi corporibus. Eſt inſuper pepon nauſea idoneum, extenuat quoque craſſos & glutinoſos humores. Conuenit verò & pituioſis, ſi de pepone id ſumant quod in ea ſubſtantia molle eſt & laxum, hoc eſt, id quod ſemini eſt proximum. Bilioſi autem quod ad corticem proximum eſt. hoc etenim non facilè corrumpitur. Qui verò Pepones ſumpſerint, morari non oportet, & non ſtatim altero vti alimento: pepones enim alterarentur. Tradunt quoque non oportere calculoſos panem eſſe confeſtim, ne videlicet eius glutinoſitas, in renes protrudatur, & præſertim ſi panis optimè fermentatus non fuerit.

Iudicant etiam pepones longiores, rotũdis eſſe meliores, vt qui magis vrinã ciant, & magis abſtergant: ſunt verò omnes ventrem qui citent. Quibus autem venter magis ſubducitur, ijs minus nocetur. Proditum etiam eſt, quòd Veneris ſtimulos & genitale ſemen minuãt. Pepon verò qui Saracenicus dicitur, frigidus eſt & humidus, vtilisq; ad ardentes febres, & ad exquiſitas tertianas, & ad ventriculos calidos: frigidis verò ſuopte temperamento, & ſtomacho humidis, admodum noxij ſunt.

ANNOTATIO.

Συχία πέπονα, Cucumeres maturi dicuntur: quoniam maturi & non crudi eſui apti ſunt, ſicuti cucumeres crudi non maturi, ſed crudi gulæ grati ſunt.

Πιστάκια, Piſtachia. II.

Piſtachia, parum nutriũt, calida ſunt & ſicca ſecũda diſtantia, verùm ad iecur roborãdum, & ſuccos in eius vijs infarctos purgandos, vtilia: participãt enim ſubamaræ ſubaſtringentisq; qualitatis & aromaticę. Stomacho, quę admodum

admodum Galenus ait, nullam aut vtilitatem, aut læſionem inſignem afferũt. Recentiores verò medici, ea ſtomacho vtilia cenſuerunt. Medentur etiam ijs, qui à venenatis morſi ſunt, & ſanguinẽ tenuem gignunt, ac craſſos glutinoſosque humores extenuant. Oleum, quod ex piſtachijs confectum eſt, confert pectori, renibus & pulmoni.

κέγχρος, Milium. III.

Milium, frigidum prima diſtantia, ſiccum verò ſecunda: male concoquitur & ventrem ſiſtit, parũq; nutrit. Eos iuuat qui refrigeratione & deſiccatione ventriculi indigent: ſumptum autem cum lacte, vel cum amygdala Thaſia, melius concoquitur, & humidius fit.

πράσον, Porrum. IIII

Porrum, calidum ſiccumq; eſt prima diſtantia, vrinam cit: eſt verò mali ſucci, oculorum aciem hebetẽ facit, ſi frequentius quis eo veſcatur. inuehit & turbulenta ſomnia, & ſtomacho nocet: ſemen genitale calfacit, &

capitis dolorem efficit:iecur &renes et veſicam lædit: facit autem ad hæmorrhoidas, bis verò aqua ſi coquatur, & aceto garoq́ ac oleo & cumino condiatur, ſalubre eſt ijs, qui frigido ſunt ſtomacho.

Πρόβατον, Ouis. V.

OVilla caro, ſuperfluitatum plena eſt maliq́ ſucci: melior eſt annicula: quæ verò vetuſtior eſt, & difficulter concoquitur, magisq́ mali ſucci eſt:nocet his qui ſtomacho humido ſunt, & pituitoſis.

Πέρδιξ, Perdix. VI.

PErdicum caro, bene concoquitur, boniq́ ſucci eſt, præſertim ſi non ſtatim poſt interitum, ſed poſt diẽ vel alterum comedatur. Sic enim abijcit quod durum eſt:ſiſtit quidem ventrem, & ſanguinem tenuem gignit, & ſi ſanguinem craſſum cõtingat, extenuat & præſertim alæ, quæ reliquo volucrũ corpore faciliores ſunt concoctionis. Proſũt verò ocioſis, inexercitatisq́, ac ijs, qui imbecilliores ſunt, & inualidi: & qui

qui tenuioris diętæ eſſe dicuntur, quiq́ humido ſunt ſtomacho. Huius autem medulla, ſi cum vino hauriatur, ictericos ſanat. Iecur verò comitiali morbo laborantibus confert. Fel quoque oculorum ſuffuſionibus initio maximè prodeſt: facit & ad ipſorum hebetudinem. Aiunt etiam ſi ſingulis menſibus in ſalis modo adhibeatur, memoriam facere.

Περιστερὰ, Columba. VII.

PVllorũ colũborũ caro calida eſt & humida & excrementitia, & pręcipuè domeſticorũ, & ſanguinẽ moderato craſsiorem & calidiorẽ gignit: atq; ideo nonnunquam febres facit, & frigiditate dolentes renes iuuat, ſeminíque & ſanguini adijcit, caput verò & oculos lædit. Ferunt etiam, quòd ſi nimium vſurpetur, lepram gignit. Sunt verò meliores qui vere & autumno, quàm qui æſtatis & hyemis tempore naſcuntur.

Παγȣ́ρια, Cancri. VIII.

PAguri ſeu cancri, ſalſum quendam ſuccũ habent, minus tamen quàm cruſta intecta, ventrem nihilominus ſiſtunt, cum in aqua ſalſum ſuccum in coctione dimiſerint. Fluuiatiles verò paguri vtiles ſunt vlceri, quod in pulmone, ſed veſicæ nocent. At doctiſsimus Conſtans, qui vocatus eſt Romanus, ait, quòd ſi fluuiatiles cãcri in oleo coquantur, oleum inde confici valde ſalutiferum, quod inſtillatum auribus, ſanat dolores, qui ex calore facti ſunt: ſuccurrunt etiã ijs qui male ſe habẽt ob venenatam potionem, vel venenatorum morſum. Traditum quoq; eſt, quòd ſi exiccati contritiq; abſceſſibus induratis imponãtur, eos emollire: eijciunt inſuper ſagittarum cuſpides è corpore.

Πέπερι, Piper. IX.

PIper, calidum eſt & ſiccum tertia diſtantia: craſſos & glutinoſos humores incîdit, ventoſitatesq; diſcutit: humiditates quoq; pectoris & pulmonis ac vẽtris diſsipat, ſed renibus obeſt:

&

156
& vuluæ poſt coitum impoſitum, conceptum impedit, ſterilemq́ ſimul eo tempore mulierem reddit. Nonnulli tantùm in quarto ordine calefacientiũ ac exiccantium, ipſum poſuerunt.

Πήγανον, Ruta. X.

RVta quæ ſylueſtris eſt, calida eſt & ſicca quarta diſtantia, quæ verò domeſtica eſt, tertia. Incîdit craſſos humores & glutinoſos, & per vrinam euacuat, & ad inflammationes facit, & appetentiam Veneris compeſcit, & generoſe deſiccat. Sylueſtris autem rutæ facultas, feruens eſt & ignita, exulcerandiq́ vim habet, & in primis veſicam: qua ex re podagrici, qui medicamentum ex ſylueſtri ruta confectum bibunt, male veſicam afficiunt: qui verò in veſica non læduntur, plurimum iuuantur. Sunt tamen aliqui, qui huic medicamento domeſticam immiſcent potius, quòd minus veſicæ officiat. Facit & ad ventoſas hydropes, & ad anaſarcas. Iuuat & morſus viperæ, & eos qui papaueris ſuccũ, & aconitum bibe

rint. ſedat & colicos dolores ſi bibatur vel per inferna immittatur. Traditur quoq;, ſi edatur, acutã reddere videndi aciem, & ab id antiqui pictores hanc ſę pius edebant. Quidam & rutę ſuccum melle commiſcentes, medicamentũ cõficiunt ad oculorum aciem acuendam. Succurrit verò & dyſuriæ cum olea coc̃ta, ſi eo veſica foueatur. Præſentaneũ etiam remedium eſt difficulter ſpiranti bus, ſi cum melle porrigatur. Fit & ſalu tifera lethargicis, ſi potetur, vel per inferna immittatur. Eos etiam qui coxen dicè laborant ex frigido humore, ſi bibatur, vel cataplaſmatis modo imponatur, ſanat. Podagricis quoq; & genua dolitantibus, ob pituitoſos humores, quàmprimum prodeſt, doloresq; ſedat. Cruſtasq; à carbonibus ſuſcitatas, ſi cataplaſma ex ea fiat, cum melle & vua paſſa ſubacta, confeſtim abducit: Inteſtina roborat. Verùm non ſolùm cali ditate, ſed naturali proprietate quadã iſchiadicos iuuat. Obſtructiones iecoris & lienis aperit. Oportet verò ruta abſtinere, qui flaua bile laborant: hos enim

enim plus æquo calfacit, & tenuem ſanguinem diſsipat, craſſumq́ relinquit, ipſumq́ melancholicũ efficit. Fertur etiam quòd ſi prægnãs mulier huius ſuccum hauſerit, abortietur: & ſi in dies quindecim folia aſſumat, idem faciet. Demum ſi ieiunus quiſque ipſam abſumpſerit, ea die à venenatis non lædetur.

περιστερεὼν ὀρθός, Verbenaca recta. X.I.

VErbenaca recta, facit ad capitis dolores & defluentes capillos, ſi ea illinantur, ſedat & dentium dolores, &, ſi ij loco moueantur quatianturue, confirmat. Oris etiam vlceribus medetur. Colico dolore vel calculo laborantes eius herbæ decoctum ſanat. Qui primùm elephantia, & comitiali morbo tentari incipiunt, pota opitulatur. Itidem & à quotidianis febribus & quartanis: adhæc iſchiadicos & podagricos, & vulneribus affectos cataplaſmatis modo impoſita.

Π elementi Finis.

Ῥοιαί, Mala Punica. I.

MAla Punica, frigida ſunt & ſicca. Horum autem quædam dulcia ſunt, quædam acida, quædam miſti ſaporis. Dulcia quidem pectus iuuant ſucciq; boni ſunt, & nonnihil caloris habent. Acida verò vrinam ciunt, & ad morbos flauæ bilis, & ad ventriculi, & iecoris calorem faciunt. Proſunt & plurimum mala Punica ad ingentes ſtomachi morſus qui fiunt propter malignos humores, eorum ſucco videlicet cum polẽta admoto, quemadmodum in cardiacis pręcepit Hippocrates. Acini verò ſucco magis adſtringunt. Dulcis Granati quidem ſuccus & acidi ſimul potus, ventrem cit, & flauam euacuat bilem ſine moleſtia, ventriculúmque roborat. Succus autem acidi cum melle oculis illitus, acutum viſum reddit, præcipuè cum vetuſtior factus fuerit. Grana autem acidi Punici ſimul cum aliquo alimento oblata, vehementem vomitum ſæpe compeſcunt, iecoriſq; inflammationes, ex vinolentia ortas, ſedant. Omnia verò

mala

mala Punica Venereos impetus reprimunt, eorumq́ inprimis, qui temperatura frigidi ſunt.

Ῥοδάκινα, Perſica. 11.

PErſica, quidam in tertio ordine refrigerantium humectantiumq́ poſuerunt: alij in primo, alij in ſecundo, quod exactius factum eſt. Pituitoſum humorem gignunt, & ægrè concoquuntur, & celeriter in ventriculo corrumpũtur: propterea qui crebrius ad ſatietatem his vtuntur, febre corripiuntur. Lædunt & neruos proprietate quadam. Oportet verò hæc ante cetera cibaria aſſumere, & ſuper his meracum bibere. Quæ ex his matura ſunt, ventrem ciunt, quæ immatura, contra ſiſtunt, eoq́ amplius ſicca: foliorum verò ſuccus ſi bibatur, lumbricos ventris perimit: itidem facit, ſi ſuper vmbilicũ cum folijs ponatur. Suſcitant quoq́ ciborum appetentiam rhodacina: proſunt & inflammato ventriculo, & genitali ſemini adijciunt. Sanguini tamen ſeroſum quid putredini obnoxium, præ-

parant: ſæpiusq́ poſt vnum vel alterũ menſem ob putredinem febres gignũt non quales fiunt ex ijs quæ Armeniaca dicuntur: illa etenim breuiores, & quæ facilè ſoluuntur, febres faciunt: hæc verò longiores & quæ difficulter ſoluantur: illud etiam obſeruare oportet, ne ſuper hæc aqua bibatur, vel cibaria acida ſuper ingerantur.

Ῥάφανις, Radicula. III.

RAdicula, tertia diſtantia calfacit, ſiccat verò ſecunda. Quatenus autem ex ijs, quæ dixit Galenus, conſectari licet, Priſci ſine pane radiculas edebant, veluti hoc tempore daucion. Ait enim quòd crudam radiculam per vrbes homines comedebant ante ceteta cibaria, alui gratia ſubducendæ. In agris verò etiam cum pane ſæpius aſſumebant: miraturq́ nonnullos poſt cœnam eas ſumere ſolitos eſſe, bonæ concoctionis gratia, cum cruditatem agere aptæ maximè ſint, alimentum ad ſuperiorem ventris regionem deducentes.

159

tes. Videntur verò contrarij inter ſe his verbis cũ tamen non ſint: ſi quis accuratè vẽtriculi diuerſos affectus ſpectet: in quib. enim vẽtriculus facilè ſubducitur & flatibus caret, ísque eſt in quo cibus minimè ſupernatat, ijs dandę ſunt ante cibum radiculæ. Si verò ventriculus infletur & ſupernatet cibus, difficilémque aluum eſſe contingat, his proferendæ ſunt poſt cibum. Sunt verò radices facilis corruptionis, atque ideo grauiter olentes ructus efficiunt. Par eſt igitur ijs abſtinere, qui poſt earum eſum fœtidè eructant, quando hæc & reliqua cibaria ſecum vnà corrumpunt. Habent autem acrem ac tenuem qualitatem & extenuantem: quibus rebus ſcindunt, abſumúntque pituitam. Inflant etiam os ventriculi: nocẽt & dentibus ac aſperę arteriæ, vocémque raucam faciunt: & quadam proprietate articulari morbo laborantibus, dolorem intendunt. Sunt verò diureticæ. Scribit adhæc Diaſcorides quòd ſenſus magis exquiſitos reddunt. Indi autem aiunt radiculas

ingenium ac induſtriam homini efficere. Dicitur etiam quòd earum decoctũ vim aperiendi habet: & idcirco ſæpe morbo regio affectis medetur, itemq; iecoris obſtructione, & renum & veſicæ laborantibus. Adhæc & pleriſq; acrem videndi aciem comparauit. Harum quoq; ſuccus cum roſaceo calefactus & in aures inſtillatus, audiendi grauitatem ſanat: at ſi coctę porrigãtur, hęmorrhoidas ſiſtunt. Proſunt & hypocondrijs peculiari quadam proprietate, ante cibum ſumptæ: cum melle verò & ad tuſſes & dyſpnœam faciunt. Harum etiam folia lienis vitijs ſuccurrunt: nonnulli quoq; cum oxymellite propinant vomendi gratia, multamq; educunt pituitam. Quare à febre quotidiana & quartana ſæpe liberati ſunt. Proditum quoq; eſt quòd radicularum ſuccus, ſcorpiones interimit, ſi ſuper eos inſpergatur: quódq; ſi quis eum hauriat tutus eo die ab eius morſu ſit: inſuper ſi quis eodẽ ipſo ſucco radiculæ diligẽter mauus perungat, & perfricet, innoxius venenoſos ſerpentes tractabit.

Ῥόδου.

ῥόδον, Roſa. IIII.

ROſa, frigida eſt & ſicca, ex aſtringente & amara qualitate compoſita. Odorata calidis capitib. prodeſt, & frigidis obeſt, eaq́ꝫ diſtillationi obnoxia facit: ſumpta verò febres, quæ ex flaua bile contractæ ſunt, ſanat. Stomachum roborat & iecur, ſed proprietate quadam teſtes lædit: acres exhalationes reprimit, ne caput impetant.

P. elementi Finis.

Σῦκα, Fici. I.

FIci, prima diſtantia calefaciunt intẽſa, deſiccant verò media prima, nutriuntq́ꝫ abundè: non quidem compactam & robuſtam efficiunt carnem, vt panis & caro, ſed mollem & laxam, ſimulq́ꝫ vento ventriculum complent, niſi probè concoquantur. Minus autẽ quàm ceteri fructus ὀπώραι appellati mali ſucci ſunt, ventrem ciunt, & facilè permeant, ſatisq́ꝫ abſtergunt, & perinde ſi à nephriticis edantur, multas harenulas educũt, Cum autem maturi ſunt,

nihil propemodum omnino lædunt, quomodo nec caricæ, quæ multiplicē quidem vtilitatem habent. Malum hoc tantùm in illis eſt, quòd ſanguinem nō valde bonum gignunt, vuele & pediculi gignuntur. Vtiq; poſt hos, cibi, qui extenuent, ingerantur. Galenus, vti ipſe ait, cum frequentius ob fructuum eſum, quos Græci ὀπώρας dicunt, langueret, ab octauo & vigeſimo anno ad ſenectam vſque, ab hiſce abſtinuit, ficiſque tantùm & vuis vtebatur, neq; his immodicé. Ait etiam quòd quicunque amicorum ſuæ paruêre admonitioni, vti ab huiuſcemodi fructibus abſtinerent, ſine morbis fuiſſe. Adhæc, fici pectus & pulmonem iuuant: aiunt inſuper contra venena medicamentum ficos eſſe, eos ſingulis diebus ieiunus ſi quis ſumat.

Σπάρτος, Geniſta. II.

GEniſta, qua vites ligant, huius ſemen & flos ſi cum aqua mulſa bibatur obolorum quinq; pondere ſuperne purgat, vt veratrum albū &

& citra periculum: ſemen verò inferne etiam purgat. Eius item virgulæ coxendicibus proſunt.

Στοιχὰς, Stœchas. III.

STœchas aperit, attenuat, abſtergit inteſtina omnia, omnemq́ animalis habitum roborat.

Σταφυλαὶ, Vuæ. IIII.

VVæ maturæ, calidæ ſunt & humidæ in prima diſtantia, magisq́ nutriunt quàm ceteri fructus ὀπώραι à Græcis appellati, minus tamen quàm fici neq́ mali ſucci ſunt ſi maturę exactè fuerint: non his robuſta tamen nec denſa caro gignitur ſed laxa & flaccida. Maximum quidem harũ bonum eſt, ait Galenus, quòd celeriter deorſum concedant, atq́ ideo ſi retineãtur, obſunt. Neque enim tunc probè concoquũtur, ſed crudum gignunt ſuccũ, qui nec in ſanguinem, facilè tranſmutatur. Acinorum verò natura, arida eſt, & quodammodo adſtringens: idcirco non alterati, omnia pertranſeunt inteſtina,

Quæ autem ſuſpenſæ & penſiles ſunt vuæ, neq; ſiſtunt ventrem neq; proritant: ceteris verò melius concoquuntur. Neq; vuarum parua eſt differentia: aliæ ſiquidem dulces, aliæ auſteræ, aliæ acidæ. Dulces quidem, calidiorem habent ſuccum: Auſteræ verò & acidæ frigidiorem: aluum ſubducunt dulces, & tum inprimis cum fuerint humidæ. Omnium certè vſus tutiſsimus eſt, quoties carnoſæ fuerint, atq; maturę, ſi quis moderatè ijs vtatur. Sunt nonnullæ inter vuas, quæ cum planè exactam in vite maturitatem adeptæ non ſint, ſi ſuſpendantur, reliquum concoctionis & maturitatis acquirunt ac dulces redduntur. Vuæ, quæ albæ ſunt, magis ventrem ciunt, quàm nigræ: omnes verò cibationum appetentiam ſuſcitant, & ventrem. Ex quatuor certè conſtāt partibus, ex membrana, quæ frigida eſt & ſicca, & difficilis concoctionis, & ex ea quæ veluti eidē eſt caro, & ex humiditate quę per carnem eſt diſperſa, adhęc & ex acinis: conuenit verò, cum edūtur vuæ, mēbranas & acinos expuere, quoniam

niam cum difficultate conficiūtur: quæ verò nondum exactè maturæ, frigidæ ſunt & ſiccæ, ventremq́ſ ſiſtunt, & ſtomacho bonæ: ſed & caliditatem flauæ bilis ſedãt, minusq́ nutriunt, harumq́ ſuccus inueteratus, & cum rhodoſtagmate poſt coctionem hauſtus, ſuccurrit his qui cibaria in ventriculo non retinent & nauſeantibus. Par verò eſt, nõ vuas ſed & reliquos fructus, ὀπώρα, vocatos, ac præſertim humidos, ante reliqua cibaria ſumere.

Σταφίδες, Vuæ paſſæ. V.

VVæ paſſæ, ceteris vuis calidiores ſunt: Meliores autem ſunt pingues, magis queq́ corticẽ tenuiorem habent, magisq́ dulces. Hæ etenim magis quàm reliquæ vuæ nutriũt. Participes ſunt facultatis concoquentis ſimul & adſtringentis ac diſcutientis, cum mediocritate quadam, eandem que fermè proportionem habẽt ad ceteras vuas, quàm recentes caricæ ad ficos. Et quæ quidem dulciores ſunt, calidiores quoq́, quæq́ magis auſteræ,

frigidiores, quæ & ſtomachum roborant, ventremq́ue ſiſtunt. Mediam verò quodammodo conſiſtentiam dulces faciunt: nam ſtomachum neq; manifeſtè exoluunt, neq; ventrem ſubducunt: vim etiam detergendi habent. Sed minus quàm caricæ, vim ſubducendi & detergendi indicant, & meliores quàm caricæ ſtomacho ſunt: pectus & pulmonem iuuant, iecur & lienem corroborant, ſi cum acinis edantur. Inteſtinis opem ferunt: ſatius autem ſi acini expuantur, propter id quod in eis eſt terrenum, & durum. Vim verò addunt medicamentis purgantibus peculiari quadam proprietate. Illud etiam eſt à quodã medico proditum quòd ſi quis velit pituitam in ſuo corpore minuere, & ſanguinem augere, comedat ieiunus per ſex dies drachmas ſeptem pinguis vuæ paſſæ. Aegyptij præterea vinum conficiunt ex paſſis & melle, quod vinum Solis nuncupant, quod guſtu valde ſuaue eſt.

Σάκχαρον

Σάκχαρον, Saccharon. VI.

SAccharon, calidum eſt & humidũ prima diſtantia, abſtergit, vrinámque mouet veluti mel, niſi quòd ſitim vt mel non facit, nec ſtomachum mordicat: ventrem cit, iuuat pectus, renes & veſicam. Medici verò, qui cenſent frigidum eſſe, hallucinantur. Vidi enim ego in calidis vẽtriculis ipſum bilem effectum eſſe. Eſt autem ſaccharon quod vetuſtum, quàm recens melius: nam tenuium partium magis fit, & calidius, niſi quòd capitis dolorem facit: in aqua verò reſolutum, aquæ frigiditatẽ ſuſcipit, & refrigerat: ſuffitum autem odoratumcꝫ, capitis fluxiones iuuat.

Σέλινον, Apium. VII.

APium, calidum eſt ſecunda diſtantia intenſa, ſiccum verò in medio tertię. Lotium cit, aperit, non inflat. Quinimo vẽtos diſcutit menſesqꝫ educit, ſed difficulter concoquitur atqꝫ ideo oportet inter media cibaria ſumi: nã aliquatenus ventrẽ ſiſtit, & quidẽ peculiari qualitate comitiales lędit. quare hi ob hoc omnino abſtineãt, multoties enim nonnullos, cũ antea ſani eſſent ad

huiuſcemodi tamen morbum procliues, eius vſus comitiales effecit: teſtes etiam lædit. Semen autem quàm folia melius eſt, & efficacius, & eo radix eius. Facit inſuper & ad ſingultus, qui de craſſis humoribus & ſuperfluitatibus proficiſcuntur. Renes ad hæc & veſicã abſtergit venarumq; & arteriarum obſtructiones aperit. Semen ſi præſumatur, ebrietatem auertit, & apium ad bonum corporis odorem confert: multiq; crebriore huius vſu, malũ corporis odorem abigerunt. Mulieres autem ad rem Veneream promptiores facit. Si verò in huius decocto calculoſi decidant, & infundantur calculi, ſicuti dicunt, decidunt, eijciunturq;. Lotij etiam difficultatem ſanat & renes curat. Lactantes ab huius vſu abſtineant, quoniam lac ipſum imminuit. Succus verò huius ſumptus, ad quotidianarum febrium rigores facit. Agreſte verò, medicamenti vim habet contra venena.

Σεύτλον

164

Σεῦτλον, Beta. VIII.

BEta, calida eſt & ſicca in prima diſtantia, ſuccus autem eius modicè abſtergit, ventremq́; ad excernendum proritat: ſed ſtomachum quandoque mordicat: præſertim eorum qui valde eum ſenſilem habent: quare hoc edulium ſtomacho idoneum non eſt, pręſertim ſi in largiore ſit vſu: exiguum eſt eius nutrimentum, ſicuti ceterorum olerum. Commoda eſt autem ad iecoris obſtructiones, ſi cum aceto ſumatur. Pari ratione, & lienoſis bonũ eſt medicamentum. Conſtat verò beta ex contrarijs facultatibus, eius etenim ſuccus calidus eſt, & ventris ſubductiuus, & ſiticuloſus: corpus craſſum eſt, flatuosũ & concoctu difficile, & frigidum: & ventrem ſiſtit. Proinde bis coctæ, & aqua, in qua coquitur, permutata ventrem ſiſtit: quoniam nitroſam qualitatem abijcit.

Σευτλόῤιζον, Betæ radix. IX.

BEtę radix, pituitam gignit, & craſſarum eſt partium, difficulterq́; concoquitur, & flatuoſa eſt, ventrẽ prori

tat:hanc ſi quis comburat &melle ſubi gat,eoq́ caput illinat,eius qui calueſce re incipiat,relictos continet capillos.

Σηπία, Sepia. X.

SEpia,difficilis eſt concoctionis pa rumq́ in ſe continet ſalſi ſucci: quæ ſi bene concoquatur,ſatis nutrimenti corpori affert, gignit tamen crudum ſuccum:eam ob cauſam oportet ipſam cum condimentis acrioribus admouere, vinumq́ poſt vetus & tenue potare. Traditum eſt, ſi quis lucernæ papyrum in ſepiæ atramento, & æris ærugine intinxerit,homines circum ſtantes videri partim æreos, partim ni gros, propter miſtarum rerum inſperſionem.

Συάκιον, Porculus. XI.

POrculus, non eſt mali ſucci, atq́ in primis cum concoquitur:nutrit enim quãtum ſatis:qui ſuopte tem peramento calidi, ſunt eo iuuantur:hu ius caro perſimilis eſt gallinarum carni: neque enim durior eſt neque mollior

ac laxior, ſed mediocritatem quandam habet, ſuauitatemq́, & propterea vim ac robur corpori comparat, ſanguinemq́ temperato proximum gignit.

ANNOTATIO.

Huius porculi naturam & effigiem nondum exactè cognoui, quanuis cum Græcis piſcatoribus verſatus ſim, & ferè omnia recentiorum volumina legerim.

Σήσαμον, Siſama. XII.

Siſama, calida ſunt principio primę diſtantiæ, humida verò eius parte vltima & propter oleoſam ſuſtantiam, quæ in eis eſt, edentes replent, ſatiantq́: ſtomachum confeſtim ſubuertunt, ſeriusq́ concoquuntur, pinguiusque corpori alimentum exhibent, ſitimq́ faciunt, & ſi quid eorum inter dentes remãſerit, malum oris odorem efficiunt, mulierum menſes ciunt, inteſtina lędunt, ſi ſine menſura ſumantur, in iecore & liene obſtructiones faciunt.

Σκόροδα, Allia. XIII.

ALlium, in medio quartæ diſtantię calidum & ſiccum eſt: commodum verò his maximè eſt qui craſſum & viſcoſum vel crudũ ſuccum coegerunt: nam eum amolitur, & incidit. Habet verò quippiam mali ſucci, quod decoctum aqua, abijcit, ſæpeq; temperaturas frigidas, ſanas conſeruat: at verò calida temperatura præditos, lædit, & præſertim eorum oculos & caput, & pulmonem & renes. Peculiari verò quadam proprietate ſitim, quæ de ſalſo humore creſcit, ſedat, tineasq; eijcit, & lũbricos, ventos diſcutit: ſanam oculorũ aciem & ſi lædit, nihilominus humiditate hebetatam ſanat. Semen genitale in corporibus calidis deſiccat, in frigidis verò & humidis calefacit, ventremque mouet. Eſt quoq; antipharmacum & remedium contra venena, & venenatorum morſus: veluti ferme theriaca, vnde & theriacam agreſtium hominũ & ruſticorum, vocat ipſum Galenus. Fugiunt & ipſum ſerpentes, quemadmodum & rutam. Ea propter per ſe coqui

nas

ſtas ſuas olim allijs replebant. Fertur autem quòd ſi duo venenum ſumpſerint minus periclitaturum, qui allium comederit, quàm qui non comederit. Hoc idem fieri accidit, ſi duo à feris venenũ eiaculantibus, morſi fuerint. Vnde manifeſtum eſt ex his ſimilitudinem quandam caloris in allio eſſe, ei qui nobis in eſt naturaliter, & ideo eum ſuſcitat, ſolidasq́ particulas roborat: adeò vt quod eas lædat extinguat & pellat. Verùm non ſolùm ventos diſcutit, ſed & ne fiant, prohibet: & ventoſas colicas diſpoſitiones, & diutinos coxendicum dolores, qui à pituita proueniũt, iuuat, nutrimentum & ſanguinem attenuat, faciemq́ rubificat, ac arteriam aſperam purgat. Si autem aſſetur, corroſisq́ dentibus admoueatur, vel propter humiditatem dolentibus, prodeſt. At ſi cum melle frangatur, capitisq́ vlceribus humidis adhibeatur, ſanat, & ad articulorum dolores ex pituita, & tuſſes, & ad alphos, & lepras proficit. Non ſolùm verò ſumptum ad venenatorum morſus facit, vt prædiximus, ſed etiam tritũ

& ſuperpoſitum. Ceterùm, vt dicitur, viſui haud expedit, pulmoniſq; vlceribus vtile eſt, nec non vrinæ ſtillicidio. Verumtamen voci & hęmorrhoidibus teneſmiſq; ac ſtrumis & febri hecticæ aduerſatur: prægnantes quoq; & lactã tes lædit, mulierumq; menſes educit.

Σίνηπι, Sinapi. XIIII.

SInapi, calidum eſt & ſiccum media parte quartę diſtantię. Vim habet diſſoluendi diſcutiẽdiq; humiditates, quæ in capite & ſtomacho exiſtũt. Confert etiam morbis lienis, qui ab humiditate & flatu facti ſunt: itẽ quartanis qui ex aduſta pituita contracti ſunt: ad hæc & podagris pituitoſis: officit verò viſui & capiti calido, item calido iecori: concoctioni confert, diſtributioniq; craſsiorum cibariorum: liquefacit etiam, quæ in ventriculo ſunt, humiditates, & ſi ex eo cataplaſma fiat, lepras in melius mutat. Linguas etiam ex humiditate grauatas exiccat: &, ſi cum melle ſumatur, tuſſes iuuat. Cum caricis verò cataplaſmatis modo impoſi-

tum

167

tū, iſchiadicos ſanat. Eſt & lienoſis vtile: trahit enim quæ intus ſunt ad corporis ſuperficiem. Suffitum verò, ſerpentes fugat.

Σ elementi Finis.

Τυρος, id eſt Caſeus.

CAſei omnes, mali, nam difficulter concoquuntur, & acidum ructum faciunt, ventriculumq́; flatibus replent, maleq́; permeant. Sunt & pituitoſi & ventriculum vehementer calefaciunt. Suſcipiunt enim à coagulo acredinem: inueteratus verò caſeus, acrior & calidior feruidiórque fit, concoctúque difficilior, ſuccíque peioris, & in renibus calculos gignit, éſtque plurimum noxius. Oſtenſum enim eſt, calculos generari, vbi ſuccorum craſsities cum caliditate coniuncta fuerit. Quare hic caſeus fugiatur cum nihil omnino boni habeat, quod ad concoctionem faciat, nec ad diſtributionem, nec ad miſtionem, vel ventris ſubductionem, nec ad bonum

ſuccum. Minus vtiq; malus eſt, qui vetus nō eſt, nec acris: melior verò recēs: medius nāq; eſt inter veterem caſeum, & lac ipſum, atq; ideo & melius concoquitur quàm vetus, & melioris eſt ſucci & inprimis ſi mollis eſt ac laxus, nec vllam qualitatem habens vehementem, ſed dulcem ſupra alias parum eminentem, ſalisq; modici eſt. Conuenit verò vt cum melle apponatur quoniam ita citò diſtribuitur, præſertim ab his qui frigida temperatura ſunt præditi. Caſeus autem vetuſtiſsimus, qui omnem dulcedinem amiſit, ac propter humoris defectum, qui ipſius partes continebat, admodum friabilis factus eſt, peſsimus eſt: qui verò ſpongioſus & rarus eſt & ſuauis, melior ceteris eſt: & præſertim ſi recentior fuerit, quales ſunt qui ex Paphlagonia afferuntur. Caſeus enim recens, ventrem mouet: vetuſtus autem, ſiſtit, præſertim ſi poſtquàm aqua decoctus fuerit, aſſetur.

Ταῶς,

Ταῶς, Pauo. III.

PAuonum caro, fibroſa, & excremẽtitia, & difficilis concoctionis & mali ſucci eſt. Ferunt pauonis ius quadam peculiari proprietate, pleureticos ſanare: præſertim ſi pingue ſit. Pauonis adeps cum rutæ ſucco & melle, affectus colicos ex humore frigido factos optimè iuuat: eius autem oſſa aduſta, & in aceto trita & illita, ad alphos & lepras confert.

Τάρχον, Tarchon. III.

TArchon, calidum & ſiccum eſt ſecunda diſtantia, difficile concoctu, propterea quòd eius corpus terreſtrem habet naturam, quam rem quidam intuentes, eum frigidum dixere. Eſt autem flatuoſum nec bono ſucco præditum; ideoq; eius tantùm folia exhibenda ſunt cum mentha vel apio. Facit verò ructus, & ſupernatat in ore ventriculi. Eſt & antipharmacum ad venenatorum morſus deſumptus: commouet tamen capitis dolorem, & facit torporẽ in ſenſu guſtus: atq; ideo me-

dici præmonent præcipiuntq́, vt hoc porrigatur ante cathartici medicamenti hauſtum, ne modum potionis faſtidium ſentiatur.

ANNOTATIO.

An Tharcon, pyrethrum vel dragon ſit, nondum exactè noui.

Τετράγγουρα, Tetrangura IIII.

QVę verè tetrangura dicuntur, frigida & humida ſunt ſecunda diſtantia intenſa. Quidam hęc in tertia poſuerunt: pituitam viſcoſam in ventriculo gignunt, quæ cruda per venas diſtribuitur: propterea his qui crebrius tetranguris vtuntur temporis ſpatio in venis & alijs corporis concauitatibus humores congregantur; qui diutinas & longas febres creant. Horum verò ſemen, lotium cit, ſed minus quàm peponum ſemen: tetrangura nãque quàm celerrimè in ventriculo corrumpuntur: verùm in his meliora ſunt, quæ non magnum ſemen habent. Calidos autem & aridos ſtomachos iuuant

& ſi in

& ſi in ardenti febre, cũ aceto porrigantur, valde proſunt. Propriũ verò horũ eſt nauſeas calore vẽtriculi ſuſcitatas ſedare. Horũ quidem interiora abſumere & eſſe oportet: nam quæ foris ſunt, mali ſucci ſunt & male concoquuntur & ferè venenata. Habent & alias proprietates, quòd deficientes animo caloris exceſſu reſtituunt. Si verò pituitæ in ventriculo exiſtenti occurrant, nauſeas faciunt, & colicas diſpoſitiones, & hypochondriacos affectus.

ANNOTATIO.

Simon non de crudis cucumeribus, ſed de angurijs loquitur, vt in α elemento patet: in quo de crudis cucumeribus egit.

T elementi Finis.

Ὕδνα, Tubera. I.

TVbera, frigida ſunt ſecunda diſtãtia. Humorem crudum gignunt, maliq; ſũt ſucci: permulti verò horũ nimio vſu in colicas diſpoſitiones &

epilepſiam, & apoplexiam inciderunt; oportet ergo anteq́ coquantur accurate diligenterq́ curare, aquaq́ per aliquot horas madefacere, mox ſale, origano, rutaq́ in aqua coquere, cocta condire oleo, ſatureia, pipere, & garo. Horum frequẽtior & nimius vſus, colicos inducit morbos, & concoctionis defectum: ſicca autem ſi edantur, nocentiora ſunt difficilioriſq́ concoctionis.

Υσκα, Hyſca. II.

PIſcis, qui cõmuni lingna Hyſca vocatur, pituitoſum gignit humorem maliq́ ſucci eſt: ab omnibus fermè libenter aſſumitur, tanquam carnem habens noſtræ naturæ conſentaneã. Exiſtimarim ideo quoq́ nomẽ ſortitũ eſſe ἀπὸ τοῦ ὕς, hoc eſt à porco: quòd videlicet corpori noſtro eiuſmodi nutrimentum afferat inter piſces, cuiuſmodi inter terreſtria caro porcina, illi quidem non vndequaq́ ſimile, ſed proprietate quadam reſpondens. Oportet autem ipſum condire calidis condimentis, vinumq́ ſuperbibere, quod tenuiſsimũ ſit, & vetuſtiſsimum.

ANNO.

ANNOTATIO.

Quid ſit hic piſcis haud diuinare potui quamuis antiquos & recentiores legerim.

Yδροσατον, Hydroſatum, III.

HYdroſatum, frigidum eſt, & ventriculum roborat, ob eam quam habet ex roſa adſtringendi vim: confert qui temperamento ſunt calido & ſitim ſedat: & qui in febre pro vino vtuntur, maximam ſentiunt vtilitatem.

ANNOTATIO.

Huius compoſitionem apud Nicolaum *&* Paulum *Aeginetam legere poteris.*

Yδωρ, Aqua. IIII.

AQuarum ſpecies vniuerſales, ſunt quinque, pluuialis, fontana, putealis, fluuiatilis, lacuſtris, quarum tenuiſsima eſt pluuialis, quę facillimè mutatur. Febri verò & cholerę & morbo regio affectis, minimè conuenit: facilè nanque excernitur & in bilem conuertitur. Si verò per tempus aſſeruata ſit, tardioris eſt trãſitus & difficilius permeat & diſtillationes gignit, præſertim ſi frigida potetur. Fontanæ verò quæcunque

à Sole auerſæ, è ſaxis erumpentes ad ſeptentrionem deriuant: tardè permeant, tardeq́ calefiunt & refrigerantur. Quarum autem fontes ab æſtiuo ortu & occaſu hyberno meridiē verſus currunt, probę ſunt. Putealis quidem aqua frigida eſt, & vix diſtribuitur, & terreſtris eſt, propterea his qui æſtuoſo ſunt ſtomacho, & ventre prodeſt, magis q̃ fontana. Fluuiales verò, & lacuſtres cũctæ malæ ſunt: præter Nili aquam, quæ ſuauis eſt & optima pota, moderateq́ in ventriculo moratur, nec ſiticuloſa eſt, nec, ſi perfrigida potetur, moleſtat, & concoctioni diſtributioniq́ opitulatur. Ceterorum verò fluuiorum aqua difficulter conficitur, ſiticuloſaq́ eſt, præſertim ſi mala loca pererret. Meliores autem ſunt fluuij, qui à fontibus per omnibus fluunt, quiq́ alijs fluuijs non permiſcentur. Lacuſtris verò aqua ob quietem & immobilitatem ferè mortua eſt: ideo ſi alia aqua non deerit, infirmis nunquam exhibenda eſt. Aquæ verò quæ adſtringendi vim habent, vel ſalſuginoſam, vel eiuſmodi aliam

quali

qualitatem; vel tetri odoris ſunt, vel quæ noxia gignunt animalia, vel in metallis prouenıunt, vel thermis propinquę ſunt, malæ omnes & reprobandæ: in vniuerſum verò, omnis aqua tardi tranſitus, difficilis concoctu, inflans, diſtillationis creatrix, & præſertim frigida: calidis temperaturis, & ardentibus febribus vtilis admodum eſt, quæ autem leuior eſt, non pondere cognoſcitur, ſed quæ citius calefit, & refrigeratur, & quæ pura eſt & limpida, & quæ in hac re nullam contrariam qualitatem oſtendit. At quæ ex niue & glacie colliquantur, peſsimæ ſunt: mutationes etiam aquarum & præſertim fluuiorum lædunt, malis autem temperaturis calidis nihil ęquè vtile eſt, quàm aqua. Quæ verò non limpida eſt aqua, coquatur & frigida bibatur.

Y elementi Finis.

φοίνικες, Palmulæ. I.

PAlmulæ, calidæ ſunt ſecunda diſtã tia, humidæ autem prima, & difficilis concoctionis ſunt, capitisq́ dolorem afferunt, ſi plus iuſto edantur, quędam etiam mordicationem ori vẽtriculi faciũt, magisq́ capitis dolorem. Qui verò ex ipſis ſuccus in corpus diſtribuitur, craſſus eſt & nonnihil habet glutinoſi, quando ſcilicet palmula pinguis eſt: cum verò quod craſſum eſt & glutinoſum, cum dulci commiſtum eſt confeſtim ab eodem iecur obſtruitur. Quòd ſi inflammatione & duritie affectum fuerit: quàmplurimum ab harũ eſu læditur. Poſt iecur verò lien etiam obſtruitur læditurq́: multóque magis nocent palmulæ recentes ſeu virides omnibus iam dictis: adhæc inflatione ventriculum complent, crudum quoq́ humorem, & rigorem difficulter incalentem gignunt. Palmulæ autem omnes gingiuis dentibusq́ noxiæ. Sedenim reliquis meliores ſunt, quæ cum aliqua vi adſtringendi, aliqua etiam duritie

112

tię conſtant, vnà cum modica dulcedine, & non valde mellea. Quæ verò in frigidis regionibus naſcuntur, peſsimę ſunt: quoniam non matureſcunt, & noxas cum rigore febrili inferunt, morbóſque & quamplurimas obſtructiones: meliores autem quàm rubrę, gilùę ſunt: quę verò auſterę ſunt, calidę ſunt prima diſtantia, ſiccę autem ſecunda: neq; enim paruum inter palmulas eſt diſcrimen: nam aliquę ſiccę ſunt & adſtringentes, vt Aegyptię, quędam molles & humidę ac dulces, vt quę in Bactris naſcuntur, mediæ verò inter has ſunt reliquę: qui ex omnibus ſanguis gignitur turbulẽtus eſt. Scribit Rufus, quòd aſsiduus harum vſus veſicam explet, & cũ nucleis pineis aſſumptę, fauces leniunt bonumq́; corporis habitum conferunt pręſertim ſi frigidum eſt temperamentum: oportet autẽ ab his abſtinere qui facilè obſtructionibus capiuntur, & anginis & lippitudinibus, & dentium doloribus.

φάβατον ἤτοι κύαμος, ſcilicet
Faba. 11.

FAbæ, ſiccæ quidem, aridæ & frigidæ ſunt in prima diſtantia: virides verò ac recentes frigidæ ſunt & humidæ, carnémque gignunt non aſtrictam, neque denſam, ſed mollem & laxam. Flatuoſæ ſunt & ſenſum alicuius tenſionis velut à ſpiritu flatulento in vniuerſo corpore ijs qui animum attendunt præbent & præſertim cum quis non aſſuetus his veſcitur: decoctæ verò, poſtquàm de cortice extractæ fuerint, non parum de inflatione deponunt & aliquatenus abſtergunt. Harum autem farina, ſordes corporis abſtergit, atque ideo non multum in ventriculo morantur; vti faciunt ceteri ſucci craſsi glutinoſique. Recentes quidem fabæ, ſi edantur, communem reliquorum fructuum naturã obtinent; quos nõdum exactè maturos aſſumimus: humidius enim alimentum corpori præbent non inteſtinis modò ſed in toto etiam habitu: ſanguinem

vtiq;

vtiq; non malum gignunt, vt Galenus ait, neq; obſtruunt. Cumq; cetera legumina partes ſuperiores uentriculi magis inflãt fabę inferiores magis. Capitis grauitatẽ, & laſsitudinis ſenſum in corpore faciũt. Decoctum fabarum, ſi hauriatur, pectus lenit, ſed cum aceto ſumptum ventrem ſiſtit. Recentiores medici malum ſuccum habere fabas arbitrati ſunt, hac coniectura ducti, quòd beſtiolas quaſdam gignant, quæ omnino ex putredine & ſtercore, ac ſordidis quibuſdã humiditatibus naſcantur. Qui autem huiuſcemodi opinionẽ defendẽdam ſuſcepere, hac etiam ratione illam corroborant, quòd non ſolùm in cibo ſumptę fabę ratiotinationẽ perturbẽt, ſed & eorũ qui diutius in locis, vbi plurimæ naſcũtur, verſantur, mentẽ hebetẽ obtuſamq; reddãt, ea videlicet de cauſa, quoniã mali vapores, & ferè peſtilẽtes ex his in ambientem aerẽ diſtribuuntur, qui continuè inſpiratus, cerebri temperaturã ſubuertit, qua ſubuerſa, rationales quoq; facultates hebetes fiunt. Aiunt etiam ob earum malum

ſuccum inſomnia turbulenta, & non vera facere: atq; ob has cauſas Pythagoreos à fabis abſtinere, tametſi multi diuerſas cauſas afferunt, cur ab his abſtinerent: de quibus hoc loco minimè diſſerendum eſt. Ferunt etiam harum decoctũ, pectus lenire, calculosq́; in renibus & veſica, ne gignantur prohibere. Item proprietate quadam fluxiones à capite in pectus ne defluant auertere, quę tuſſes vehementes ſuſcitarent. Galenus vtiq; has ait, tanquam non mali ſucci ſint, nec obſtruant, ſanitatem conſeruare. Sunt pręterea qui ſcribunt, ſi fabę coquantur, pedibusq́; imponantur horum dolores abundè ſedare.

φακῆ, Lens. III.

LEns, frigida eſt prima diſtãtia, ſicca verò ſecunda, craſſum autem ſuccum habet, vimq́; & qualitatẽ auſteram. Si quis ergo in aqua coquat, & aquam cum oleo, & ſireo, & ſale miſceat, potionem, quę ventrem ſubducat, faciet. Si verò his coquatur, ventriculum & ipſius fluxiones ſiccat. Robur

autem

autem ſtomacho inducit & inteſtinis, & vniuerſo ventri, & ideo vtilis cibus eſt cœliacis, & dyſentericis: quæ verò ſine cortice eſt, robur adſtringendi abijcit, ſed magis nutrit, quàm cortice intecta tardeq; permeat, & craſsi ſucci eſt, non tamen adeò ſiccat, vt ante dixi: qui verò hac crebro veſcuntur, elephantē morbum, quem vocant, contrahunt, & cancros & ſcirrhos, & neruorum dolores, & (vt ſummatim dicā) melancholicos affectus & morbos. Aptus enim eſt craſſus & ſiccus ſanguis, melancholicus fieri ſuccus. Quibus igitur aquoſa quædam κακουχία in carnibus adeſt: his duntaxat vtilis eſt cibus, vt aridis & ſqualentibus maximè noxius eſt. Eodē pacto ſanam oculorum aciem, nimiò plus ſiccando, hebetat: eam verò, quæ contrario modo ſe habet, ſanat. Neque etiam vtilis eſt ad purgationes mēſtruas, quoniam craſſum ac difficulter fluētem ſanguinē gignit. Adhæc Veneris appetentiam reſcindit, quia ſemen genitale extinguit: atq; ideo caſtè viuere volentibus maximè conuenit: facit &

mala & difficilia inſomnia,propter melancholicos,qui ex ea diſtribuuntur,humores. Si verò cum mentha coquatur, plurimum inflationis abijcit: nonnulli & betam huius rei gratia inijciunt, eo quo decoquuntur tempore. Lens verò probè decocta & trita,ſi ſuper vulnera,quæ iaculo vel ſagitta facta ſunt, imponatur,ſanguinis fluxũ reſcindit. Paruæ verò & minoris lenticulæ decoctum ſi ſumatur, difficultatem partus ſoluit, vt etiam ſi in auribus inſtilletur, earum purulentiam iuuat.

Φασίολοι, Phaſeli. IIII.

PHaſeli,calidi ſunt & humidi prima diſtantia, qui verò inter eos magis rubri ſunt,calidiores. Horum autem humiditas inde deprehenditur, quòd facilè putreſcant: ſuccum autem craſſum procreant & pituitoſum, medijq; ſunt (vt ſcribit Galenus) inter concoctu facilia, & difficilia, tardè permeantia, & celeriter flatus expertia & flatulenta, parum & multum nutrientia. Si ante cetera cibaria edantur cum ſy-

reo

reo aluum ciunt. Cum ſynapi ſi ſumantur, multum noxæ deponunt. Verum enimuerò qui albi ſunt phaſeli, craſſiores ſunt, & difficilius concoquuntur, magiſq́ humidi ſunt quàm rubri, & peculiari quadam proprietate turbulenta inſomnia faciunt: ſed ad bonam corporis habitudinem conferunt, vrinámque ciunt. Horum quoque decoctum menſes proritat.

Φασιανοί, Phaſiani. V.

PHaſiani, facilè concoquuntur, bonique ſucci ſunt, & bonum ſanguinē gignunt, &, vt ſemel dicam, quoad concoctionem & nutrimētum, horum caro ſimilis eſt gallinę. Nutrire enim, vt illæ ferè ſimiliter poſſunt.

Φάγρος, Pagrus. VI.

PAgrus, difficulter concoquitur, pituitamq́ gignit: qui autem inter hos natu maiores ſunt, ad conficiēdum difficiliores ſunt: qua ex re, ſatius eſt eos aſſumere, qui ætate & magnitudine minores ſunt, quādo hi quàm maiores concoctu faciliores.

Φιλομήλη, Palamis. VII.

PAlamis inter piſces duræ carnis, & difficilis concoctionis, difficiliſq; confectionis enumeratur. Carnem enim excrementitiam habet: quæ ſi cõcoquatur, ſatis ſuperq; nutrit. Hoſpitalitatis proprietatem hunc piſcem habere, ſcribit Proclus: qui Chaldęorum ænigmaticam & obſcuram philoſophiam eſt interpretatus: quod an verum ſit, parum mihi compertum, ideoq; prętermittitur.

Φυκᾶς, Zithos. VIII.

QVi phucas dicitur, ſimplex quidem præparatus, frigidus eſt, compoſitus, ſiccus eſt, & calidus, ac quidem Antiqui omnes ferè exiſtimabant, mali eſſe ſucci, & neruis noxium, capitiſq; dolorem efficere, & aduerſus ſacrum morbum vtilem eſſe, ex vinoq; conceptam crapulã ac ſanguinis acrimoniam, ſedare. Sed enim ſatius eſt, huius vſu abſtinere, quòd facilè corrumpitur qui ex eo fit ſuccus, & neruis nocumentum affert: fertur

 176

fertur etiam quòd ebur in eo ad tempus immerſum, maceratur, molleſcitq́ vt cera. Recentiorum verò quidam priſcorum rationes redarguunt, aiuntq́ hunc in multis eſſe vtilem, incolumitatem ſanitatemq́ efficere: & re vera quidem prodeſt his qui calidiore ſunt temperamento & in primis ventriculo: immodicè verò calidos, & ob ſitim ardore correptos adiuuat, magis quàm quãdo ſimplex fuerit. Sedat enim ſitim, & appetentiam ſuſcitat, & ventrem cit, eſt & quando lotium: ijs autem qui ſtomacho humido ſunt, & qui frigidiores temperaturas habent, valde nocet.

Φ elementi Finis.

Χοῖρος, Porcus. I.

Porcina caro, boni ſucci eſt, & difficilis concoctionis: cum porcus anniculus eſt propter ſimilitudinem, quã cum humano corpore habet. Quidam enim famis neceſsitate carnes humanas guſtauere, quas ſuillæ ſimiles guſtu eſſe prodiderunt. Alit verò magis

omnibus alijs cibarijs: quærunt autem nonnulli, quonam pacto ſuilla magis alat, & pre alijs temperata ſit, cum hoc ſemper animal & ſtercore & cœno volutetur, & nutriatur: quam dubitationem quidam ſoluentes, aiunt, quòd niſi valde temperatum foret ſuis corpus, nunquam malum nutrimentum in bonam carnem conuerteret: quemadmodum enim in hominibus, qui corpore bene temperato ſunt, & ſano, rebus mali ſucci, & alimentis non multum læduntur, & ſi fortaſſe temporis progreſſu, & ipſi lædantur, quòd natura, quæ praui ſucci ſunt, alimenta in bonum ſuccum conuertat, ſic & in brutis animalibus accidit. Qui ergo humidi ſunt ventriculi, ſuillam non bene concoquunt, ſed obſtructiones faciunt, excrementitiámque humiditatem glutinoſúmque ſuccum gignunt. At ſi probè concoquantur, bonum, & boni ſucci alimentum facit: præſertim ſi porcus caricis alatur. Apprime enim ſuauis & boni ſucci is eſt, quemadmodum dicunt. Hui us verò pulmo ſi cataplaſmatis mo

do

do ſuper vlcera è calceamentis ex attritu confecta imponatur mirificè prodeſt. Eiuſdem quoq; iecur cum vino deſumptum, venenatorum morſibus medetur. Huius etiam talus combuſtus, diſcutit, quæ in ventriculo fiunt, ventoſitates, ſoluit & capitis dolores. Sed & eius pedes vtiles ſunt, boniq; ſucci, bene etenim concoquuntur: quapropter ex morbo conualeſcẽtibus, idonei ſunt. Feletianũ ſuis arefactum ſanguinis fluxionibus medetur. Adeps verò cum aqua & cumino ſubacta, podagricis opitulatur. Eſt etiam proditũ os eius quartana affectis appenſum, eos melius habere. Porculi verò nuper nati, qui lactẽtes pulli vulgo dicũtur, humidi ſunt, & excrementitij, nec adeò boni ſucci: qua ex re haud bonum eſt, eis vti, quemadmodum nec vetuſtis ſuibus, quippe quibus, vt dixi, malus inſit ſuccus. Aprorum verò caro melior eſt quàm ſuum domeſticorum, quòd adeò excrementitia non ſit, nec ſuccum glutinoſũ gignat: horũ verò pulli ſcillicet maximè cũ difficultate cõcoquuntur, atq;

ideo ab his abſtinendum.

χῆνες, Anſeres. II

ANſerum caro, excrementitia eſt, difficiliſq; concoctionis, domeſticarumq; cunctarum auium craſſioris ſubſtantiæ, & calidioris & humidioris eſt. Qua de re eam Antiqui eodem ordine poſuerunt, quo ſtruthiocamelorum carnes, ſed eorum alæ diuerſæ ſunt, à reliquo corpore. Horum quidem adeps dolitantibus auribus inſtillatus, dolorem lenit, & ſimul labris ſciſſis prodeſt: teſtes anſerum ſi comedantur, dicũtur multum ad ſobolem creandam facere: lingua verò quadam eius peculiari proprietate, ad vrinæ ſtillicidium facit.

χρυσολάχανον, Atriplex. III.

ATriplex, frigidus eſt prima diſtantia, humidus verò ſecunda. Ventrem quidem prouocat, ictericiſque ex iecoris obſtructione prodeſt: & calida temperatura præditis, flauaq; bile redundãtibus admodum vtilis eſt

cum

cum malua verò inflammationibus emplaſtri modo impoſitus, has ſedat.

χιών, Nix. IIII.

NIx quidem eos qui ætate proceſſere, ſtatim vt aſſumpta eſt, lædit, iuuenes verò non ſic ſtatim, ſed procedente tempore, eo videlicet cum iam exceſſerint vigentem ætatem, maximam indicant pernitiem damnumq́ꝫ illis enim haud cum ratione fit concoctio, articularesq́ꝫ morbos, & neruorũ dolores, ita vt nullum amplius facit, & inteſtinorum nocumentum, frigidoſq́ꝫ morbos parit, atqꝫ his in primis, quibus nõ ſatis calida eſt temperatura: Tãgit autem magis niuis nocumentum eas particulas, quæ ſuapte natura imbecilliores ſunt. Minor verò eſt niuis pernicies, ſi poſt ipſam calida aqua ſumatur. Sunt verò qui dubitant, quonam modo ſitim ipſa faciat, cum frigida ſit: quibus reſpondemus, quod propter nimiam eius frigiditatem dẽſos facit, qui intus ſunt meatus immanifeſti, atque ideo vapores prohibet, vt reſoluantur

diſcutiantúrue, clauſiq; æſtuant, & incaleſcunt, ac ſitim faciunt. Permulti igitur in diutinos morbos incidunt, ob ipſius frequentiorem vſum, in malos etiam coporis habitus, & morbos comitiales, aliasq; ægritudines, non modò verò ipſa nix efficit, verùm ea etiam glacies deterior eſt, eo quòd terreſtrior.

X elementi Finis.

Ψωμίον, Panis. I.

ALimentum, quod ex pane fit, quà dupliciter differt: primò quantum ad eius materiam; deinde ab ipſius confectione, tum ab igne quo coquitur, demum ab eius vſu. Melior verò panis is eſt, qui ex dēſiore fit tritico, quòd ſolidam habet ſubſtantiam, ita vt vix dentibus confringi queat, & poſt confractionem rarum & laxum apparet. Non oportet verò tritici, contentum eſſe colore, ſed & diuidere & infringere. Panes ergo ſordidi & cibarij vocati, parui nutrimenti ſunt, citoq; ſubeunt propter eam quam habent furfures abſtergendi

ſtergendi vim, irritatis videlicet ad excretionẽ inteſtinis. Qui autem exactè puri ſunt, tardi ſunt tranſitus. At inter puriſsimos & ſordiſsimos non parua eſt latitudo, in eos ſcilicet, quod magis & minus eſt: quanto igitur purior erit panis, tanto vtiliorem melioremq́ue gignit ſanguinem, & magis etiam nutrit: ac inter puros quidem primus eſt, ſiligineus, tum ſimilagineus, poſtremò verò eſt ſordidus: ceterùm ad concoquendum panis is optimus eſt, qui probè fermentatus eſt, & ſubactus, & qui in clibano moderato igne fuerit aſſatus: nam ignis ardentior primò ſtatim occurſu ſuperficiem externam in teſtæ modum indurat, acciditq́ue duplici nomine prauum panem fieri, vt pote, qui partem quidem internam, crudam illaboratamq́ue habeat, externã verò, ſuper aſſatam & ſiccam. Cum autem moderato minor ignis fuerit, non planè panem conficit, ſed crudiorem relinquit præſertimq́ue partem interiorem; panes ergo, qui modico & temperato igne longiuſculo tẽpore omni planè ex par-

te aſſati fuerint, ij etiam in ventriculo probè concoquuntur, & ad ceteras naturæ functiones effectusq́ optimè habiles fiunt. Optimè igitur clibanitæ panes, iuxta iam dictum modum, & confecti & aſſati, ab his ſunt furno excocti, eandem quidem habentes præparationem, ſed quoniam in profundo non adeò bene, vt clibanitæ aſſantur, ideo ijs deteriores. Calidi ergo panes tardius meatus tranſeunt, & multum nutriunt, faciliterq́ concoquuntur: qui verò frigefacti fuerint, nec facilè concoquuntur, nec vtiles ſunt. Atqui & qui poſt multos dies eduntur, minimè laudantur. Fuêre & inter medicos aliqui qui panes ſimilaginei vſum ijs prohibeant, qui iecoris ac lienis obſtructionibus facilè capiuntur, quiq́ calculo & articulari morbo laborãt, idq́ ob eum quem habet ſimilago lentorem, & bene quidem faciunt.

Ψισίον, Paſſer piſcis. II.

PASSER, meliorem ſuccum habet quàm ceteri piſces, & melius etiam concoquitur, & propterea huius vſus

vſus hiſce conceditur, qui è morbo conualeſcunt, & imbecilliori indigent nutrimento.

Y elementi Finis.

Ὠά, Oua. I.

OVa inter ſe differunt, tres verò habent differentias, primam quidem, quæ iuxta propriam eorum eſt ſubſtantiam, alteram verò quæ eſt ſecundum tempus, an recentia ſcilicet aut vetera: nam recentia meliora ſunt, optimaq́ eorum operatio. Tertia eorum differentia eſt in ratione modóque coquendi, quippe alia ſorbilia parantur, atq; ad modicam conſiſtentiam coquuntur, tremula vocantur, quæ autē magis cocta, elixa: in vniuerſum autem ὠὐγοκυλικά, dicta ſunt: quę ergo ſorbilia ſunt, facilè ſubeunt, & faucium leniunt aſperitates, ſed minus nutriunt, quæ verò elixa ſunt, difficilius concoquuntur, & tardius permeant, & craſsū nutrimentum corpori prębent. Eorum etiam ouorum maius eſt vitium, quæ

ſub feruenti cinere aſſantur. Quæ verò in ſartagine cocta ſunt, peſſimũ habent nutrimentum, & dum concoquuntur, ſaporem nidoroſum faciunt, craſſumq́; gignunt ſuccum & excrementitium, ac malum. Laudantur quidem ſuffocata, vti etiam in calida aqua decocta parataq́; quæ autem anſerum ſunt oua, malum ſuccum habent. Dicuntur oua proprietate quadam bonam ingenij ſolertiam efficere ijs, qui cum fluxu filiarum hauri, id eſt cum melle & cum butyro aſsiduè eſitauerint: cum aceto verò oua cocta deſiccant, quæ in ventre ſunt, fluxiones.

Ωτίδες, Auritæ. 11.

AVritarum caro, medium quędam locum habet inter anſerum & gruum carnes, & propterea quæ de illis traduntur quomodo cognita & inuenta ſunt, expoſui.

FINIS.

EIVSDEM.

 181

EIVSDEM SIMEONIS SETHI ANTIOCHENI FRAGMENTum, de medicamentis ex animalibus. DOMINI. MONT. VERON. interprete.

De Merope auicula, quam nonnulli Alpiaſtrium vocant.

MEROPS, animal volatile eſt, cuius pectus accipitrinum, & venter lactis colorem oſtendit. Tergus & vertex ipſius, auri effigiem repręſentant. Genæ, albæ exiſtunt, roſtrum pręlongum habet. Hoc animal communi vocabulo, Meliſſologos vocatur. Merops autem dicitur: quoniam cum homine ſtatim amicitiam contrahit: quam obrem aliqui Gangręnam vocant. Hoc animal cum parere debet, loca permutat, ne ipſius nidus facilè deprehendatur. Huius fel cum melle & ſucco vuæ illitum, oculorum ſuffuſionẽ ſanat. Stercus etiam cum vino illitum, cardiacis admodum prodeſt affectibus, Cor

verò tritum, & bibitum cordiacis, i-
ictericis & ſtomachicis quàm maximè
prodeſt, comeſtum autem vel tritum
bibitum, amorem parit, conciliatq́ue.

De Paſſere Trogleta.

Τρωγλήτης ſiue Trogleta animal, vola
tile eſt animal omnibus notũ. Eius ſter
cus cũ vino bibitũ intenſionẽ facit: cũ
adipe autem anſerino tritum illitumq́ue
alopecias ad pilum reducit. Adeps ve
rò ipſius cum adianto partibus am-
buſtis bis indie impoſitus,
mirificè confert.

FINIS.

Sethi copioſus

ACetum apud veteres 82
Aceti virtutes 82.84
Aceto qui abſtinere debent 83
Acini vuarum 103
Allium & eius facultas 112
Allium contra venena ibid.
Allium agreſtium theriaca ibid.
Allium quibus conueniat & quos lædat ibid.
Allij calorem, hominis ſimilem eſſe 113
Allij ingentes virtutes ibid.
Allij peculiaris proprietas 112
Aloe quomodo fiat & eius facultas 77
Anſerum adeps, caro, lingua, alæ 136
Apium agreſte 108
Apium quos lædat ib.
Apium & eius facultas & virtus 107
Apij ſemen, ſuccus 108
Aprorum pulli mali 135
Aprorum carnes ibid.
Aqua lacuſtris 122
Aquæ ex niue peſsimæ 123
Aquæ fluuiales 122
Aquæ fontanæ ibid.
Aquæ puteales ibid.
Aquæ fugiendæ ibid.
Aquarum ſpecies 121
Aquarum optima pluuialis 121

Attagenæ 85
Atriplex & eius facultas 136
Auena & eius virtutes 21
Auellanæ & earum facultas 63
Auritarum caro 142
B
Balſami arbaſtum 19
Balſami oleum vnde cognoſcatur, legittimum quibus proſit 20
Balſami oleum quomodo colligebatur 19
Baſilica & eius virtutes 21
Bericocca frigida & humida, facilè corrumpi, cui proſint, quibus noceant, febriculoſa antè cibum ſumenda 18
Beta ex contrarijs facultatibus conſtat 109
Betæ facultas & virtus, ſuccus, radix 109
Betæ medicamentum ib.
Braſsica & eius facultas 49
Braſsica melancholica ib.
Braſsica æſtiua & hyberna ib.
Braſsicæ flos 50
Braſsicæ malitia quomodo mitigetur ib.
Braſsicarum ſuccus 49
Bubalinæ carnis ius 17
Bugloſſa & eius virtutes 22
Butyrum temperatè calidum, quibus proſit 17
Butyrum oleo magis nutrire, quæ ſanet, nauſeam facere, quibus noxium 18
C
Cæpe & earum facultas 54
cæparum vtilitates, incommoda 54

cæpa-

Canabis folia 47
canabis ſemen eſum deſipere facit 46
cancrorum oleum, cortices 92
caphura & eius facultas, arbor ubi naſcatur, & eius vſus 59
caphura legittima ib.
caphuram factitiam quis nouerit 60
capparis & eius facultas quibus proſit 53
caprearum carnes, & quibus proſint 26
caro bubula difficulter concoqui, diſtribui, abundè nutrire, ſanguinem melancholicum gignit 17
caro bubalina quibus rebus corrigatur ib.
caricæ 102
caricæ renes purgant 43
caricæ quibus obſint ib.
caricæ & earum facultas 42
caricarũ cibus cum nucibus & amygdalis probus ib.
cariophyllon & eius facultas & virtus 56
caſeus fugiendus 115
caſeus vetuſtiſsimus, peſsimus 116
caſeus inueteratus noxius 115
caſeus minus malus 116
caſeus recens ib.
caſeum calculos generare 115
caſei omnes mali ib.
caſtanea & earum facultas, & virtutes, & uitia 49
cephalus piſcis & eius examen 60

ceraſa & illorum facultas 46
ceraſum gummi ib.
ceratia. 76
ceruorum natura mirabilis, carnes euitandæ æſtate, & cur 29
ceruorum carnes, corpus tremulum & infirmũ facere, medulla & pinguedo, cornu, ſanguis & genitale ad quid valeant 30
cicerum aqua & ius 32
cicera Arietina 32
cicera rubra ad quæ valeant 31.32
cicera nigra & eorum virtutes ibid.
cinnamomum & eius facultas 54
cinnamomum optimum 55
cinnamomi ſpecies ſeptem ibid.
cinnamomi virtus ibid.
cinara & eorum virtus 51
citrorum cortex, caro, ſemen 51. 52
codia 71
colymbades 33
columbarum pulli quando boni 91
columbarum caro ibid.
Conſtans Romanus medicus 92
coriandrum & eius facultas atque virtus 58
coriandri ſuccum, venenum ibid.
crocus & eius facultas atque virtus ibid.
croci exhagia tria quid faciant 59
cucurbita & eius facultas & quibus proſit, vel obſit 48
cucumeres 88

culinæ olim cur allijs repletæ 12
cuminum & eius facultas atq; uirtus 56
cuminum Æthiopicum & eius virtus ib.
cydoniatum 46
cydonia mala & illorum facultas, & quibus, & quando proſint 46.47
cynanchæ puerorum 44

D

Damaſcena & eorum examen, virtutes & vitia (27
Damaſcenarũ ius ardentes febres lenit 28
Damaſcenarũ arborũ ſuccus ad quid valeat ib.
Daucia crurum doloribus prodeſſe 29
Daucia & eorum examen virtutes & vitia 28
Daucomel quibus proſit 29
Democriti ſententia de myrto 75

E

Ediſsena 36

F

Fabæ & earum facultas 126
Fabæ recentes, flatuoſæ ibid.
Fabæ quibus opitulentur 128
Fabarum incõmoda, decoctum 127. farina 126
Fici & eorum facultas 101
Ficorum commoda 102
Fœniculum & eius facultas 70
Fœniculum agreſte 71

G

Galenus à fructibus abſtinuit 102
Gallinarum caro 84
Gari examen & virtutes 25
Geniſtæ ſemen 103

Geniſtæ flos 102
Git.ſiue Melanthion & eius virtus 68
Gobius piſcis 60
Gobij piſcis ius 61
Grues peregrinę 23
Gruum fel aurium ſurditati prodeſſe 22
Gruum fel & medulla memoriæ & oculis prodeſſe ib.
Gruum carnes,ius ib.
Gruum pinguedo lieni conferre 23

H

Humor noxius ex pepone 86
Hœdorum carnes quæ optimæ 30
Hœdorum pulmonem ad ebrietatem valere 31
Hydroſatum 121
Hydrozulapion 37
Hyſca piſcis porco ſimilis 120

I

Indorum de radicula ſententia 100
Inſomnia mala & bona 68
Inſomnia turbulenta ex fabis 128. 130
Intybum & eius facultas & virtutes 43
Intybi decoctum 44
Iuiubæ quæ meliores & earum decoctum 35

L

Lac optimum & deterius 24
Lac trium ſubſtantiarū, quod melius, noxiū 23
in quibus proſit & quibus obſit 24
Ladani facultas 64
Lactucæ & earum facultas atque virtus 65
Lactucæ ſemen 66

Lactucæ

Lactucæ quibus conueniant ib.
Lactucarum ſuccus venenum 67
Lactucas quis vitare debet 66
Lens & eius facultas, 128 quibus proſit 129
Lens venerem extinguit ib.
Lens probè cocta 130
Lentis decoctum quibus proſit 129
Lenticulæ paruæ 130
Leporis pudendum 62 cerebrũ 63 coagulũ 62
Leporum carnes quibus proſint & obſint ib.
Lilium odoratum 60
Locuſtæ marinæ 61
Lupus piſcis 64

M

Mala & eorum facultas 64
Mala acida 64 dulcia 65
Mala punica contra Venerem 97
Mala punica dulcia & acida 96
Mala punica & eorum differentiæ ib.
Mala quibus noceant 65
Malorum punicorum grana, ſuccus 96
Malua & eius facultas 67
Maluæ peculiare ib.
Maluæ ſuccus & decoctum ib.
Marulia 65
Maſtiche 75
Medicamentum ex ruta 93
Medicorum error de ſaccharo 107
Medicorum recentiorum opinio de fabis 127

Mel optimum 73
Mel ſenibus prodeſt ib.
Mellis virtutes ib.
Melangina 74
Meliſſa & eius facultas atque virtus 68
Meliſſam hominem prudentem reddere ibi
Mentha & eius virtus 57
Merops auis 143
Meſpila 71
Milium & eius facultas 89
Moſchus vbi generetur 69
Moſchus legitimus 70 ſubflauus 69
Moſchi diuerſæ ſpecies ib.
Moſchi facultas & virtus 69.70
Myrti foliorum ſuccus 75
Myrti baccæ quibus proſint 74
Myrti & malo granatorum ſympathia 75

N

Naſturtium & eius facultas 52
Nix ſitim facit 137
Niuis vſus malus 138
Niuis pernicies 137
Nux odorata & eius facultas & virtus 56
Nuces cum caricis ſi quis edat 47
Nuces & earum facultas ib.
Nuces Ponticæ 63
Nuces aridæ, quibus conueniant 47

O

Ocima calida modicè quibus proſint eorum ſemen 21
Oculorum aci es ex ruta acuitur 94

Oleum

Oleum vetuſtum vt cognoſcatur 34
Oleum violaceum ad quid vtile 45
Oleum ex piſtachijs 89
Olei fæx 34
Olei piſtacinij confectio ib.
Olei amygdalini confectio ib.
Oleæ vbi proueniant 33
Oleo pulices interire ib.
Oliuæ maturæ & immaturæ ib.
Opium quid ſit 72
Oua ſuffocata 142
Oua in ſartagine cocta, peſsima ib.
Oua tres habent differentias 141
Ouorum vitia ibi.
Ouorum proprietas 142
Ouilla caro 90
Oryza & eius facultas 78

P

Pagrus 131
Paguri fluuiatiles 92
Paguri ſeu cancri ib.
Palamis piſcis hoſpitalis 132
Palmulæ & earũ facultas quibus noceant 124
Palmarum differentiæ 125 ſuccus 124
Palmulis qui abſtinere debeant 125
Panis alimentum 138
Panis melior qui ib.
Panis optimus, ſiligineus 139
Panis tria genera. 139
Panem citrorum contactu putreſcere

Papauer 71
Papauer album 71
Papauer nigrum 72
Papaueris uirtus 71
Paſſer Trogleta 144
Paſſer piſcis 140
Pauonis oſſa, vis, adeps 117
Pauonum caro ib.
Pepon Saracenicus 88
Pepon facilis alterationis 86
Peponis quæ pars pituitoſis coueniat, & quæ biliofis 87
Pepones primò comedendi 86
Pepones longiores, rotundis meliores 88
Peponum facultas 86
Perdices quibus proſint 90
Perdicum fel, iecur, medulla; caro quando bona 90
Perſica & eorum facultas 97
Perſica neruos lædunt ib.
Perſica & armeniaca 98
Perſica matura ventrem ciunt 97
primis menſis comedenda ib.
Perſicorum foliorum ſuccus, & virtus ib.
Phaſeli albi, 131. rubri, humidi 130
Phaſelorum decoctum 131
Phaſiani ib.
Phaſianorum decoctum ib.
Phucas 132
Pinei nuclei & eorum facultates & virtutes 50
Pineorum vſus ad genitale ſemen 51

Piper &

Piper & eius virtus 92
Piſces boni & mali ſucci 41
Piſces qui boni ex loco ib.
quibus proſint & obſint 40. 41. 42
Piſces peiores 40
Piſces frigidæ temperaturæ ib.
Piſces parui utiles & probi 41
Piſces cetacei paruis peiores ib.
Piſces marini facilis cóncoctionis ib.
Piſces paluſtres humidiores ib.
Piſces fluuiatiles facilis diſtributionis 41
Piſces ſaxatiles qui meliores 40 pelagij ibid.
ſaliti & eorum virtutes 42 quando mali ib.
Piſcium bonitatis ſigna 40
Piſcium ſaxatilium ius 42
Piſtachia & eorum facultas 88
Piſtachia quibus medeantur 89
Pituitoſus humor ex perſicis 97
Pituitoſis quod vnum conueniat 79
Porci pulmo, 134 iecur, pedes, talus 135
Porcinum adeps, os, fel ib.
Porcina caro 133
Porcus marinus & eius caro 110
Porri facultas, incommoda & virtutes 89
Potio ex lente 128

Pythagorici cur à fabis abſtinuerint 128

R

Radicula & eius facultas 98.99
Radicula diuretica 99
Radicula facilis corruptionis ib.
Radicula quando comedenda 98.99
Radicularum ſuccus 100
Radices quibus proſint ib.
Radicum folia, ſuccus ib.
Raphanus, ſiue radicula 98
Rapæ & earum virtutes & ſemen 25
Remedia ex ruta 93. 94
Roſa 101
Ruta ſylueſtris 93
Ruta prægnantibus inimica 95
Rutæ domeſticæ virtus 93
Rutæ ſylueſtris facultas ib.
Ruta qui abſtinere debeant 94
Saccharum violaceum ad quid proſit 45
Saccharon vetus 107
Sacchari facultas & virtus ib.
Sanguis bonus valetudinem conſeruat 41
Sanguis qui facilè vertatur in melancholicum humorem 129
Sanguis ex piſcibus generatur bonus 40
Satureia & eius facultas 38
Satureiæ virtutes 39
Sepia 110
Sepiæ ſecretum ib.
Sinapi & eius facultas & virtus 114
Spelta & eius virtus 35

Squillæ marinæ quibus proſint 61
Stæchas & eius facultas 103
T
Tarchon quid 118
Tarchon & eius facultas 117
Tarchon antipharmacum ib.
Tetrangura & eorum facultas 118
Tetranguris qui vtuntur ib.
Tetrangurorum proprietates ib.
Tetrangurorum ſemen ib.
Thridacinæ 65
Thuris ſuffumigatio quid proſit 64
Thymbra & eius facultas 38
Tubera 118
Tuberorum vſus malus 119
Tynni 99
Tinnorum ſanguis ad quid valeat 39
V
Verbenacæ rectæ virtus 99
Verbenacæ decoctum ib.
Violæ & earum facultas 44
Violæ ad quid valeant & quibus obſint ib.
Violarum decoctum ib.
Vinum Solis Ægyptiorum 106
Vinum nouum 78. Vetuſtum 79

Viuum vetus quibus proſit 80
Vini virtutes 79
Vini noui malitiæ 80
Vini peculiaris proprietas ibi.
Vini actio vbi aſpiciatur ibid.
Vino qui abſtinere debeát ib.
Vuæ ante cibum comedendæ 105
Vuæ albæ 104
Vuæ maturæ nutriunt 103
Vuæ boni ſucci, ſed crudi ib.
Vuæ ex quatuor conſtare 104
Vuæ penſiles ib.
Vuæ paſſæ facultas, medicamentum 106
Vuæ paſſæ nutriunt plus cæteris 105
Vuarum bonum iuxta Galenum 103
Vuarum vſus 194
Vuarum differentiæ ib.
X
Xiphias, ſiue gladiolus 76
Xilaloe quid ib.
Xilaloe differentiæ 77
Z
Zambaceleon, & oleum ieſminum idem 23
Zingiber & eius facultas 36
Zulapion & eius facultas ib.
Zulapium violaceum 45
Zulapium ex Meliſſa 69

FINIS.

FINE

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

80
79
80
ibi.
bid.
ib.
105
104
103
ib.
104
ib.
106
105
103
94
ib.
76
b.
77
23
36
ib.

Digitized by Google

Digitized by Google